

Obzornik

glasilo delovne organizacije

Projekt prizma

Z gornjim imenom smo označili niz dejavnosti in projektov, ki se združujejo v celovit projekt. Njihov skupni cilj je nadaljevanje gospodarskega utrjevanja Bresta, uresničevanje razvojnih usmeritev in statusno-organizacijska prenova. Z vsakim od naštetih treh področij želimo vsaj na kratko seznaniti bralce Brestovega obzornika.

1.

Najprej o podlagi oziroma o izhodiščnem stanju za nadaljnje delo. Analize kažejo, da smo z velikimi napori in z nekaterimi korenitejšimi posegi v preteklem letu vendarle uspeli zaustaviti že kar grozeče trende poslovanja in jih vsaj delno izboljšati. Naj v nadaljevanju navedemo le nekatere podatke:

— Na področju trženja smo opravili reorganizacijo, ki naj izboljša povezavo s pogoji tr-

ga in z interesi posameznih poslovnih enot.

— Izvoz v letu 1989 smo povečali za 71 odstotkov in znižali zaloge končnih izdelkov.

— Produktivnost v Brestu kot celoti je porasla za 5 odstotkov.

— Zaključili smo prvo (glavno) fazo investicije v Jelki ter investicijo v Žagalnici, v izvajanju je še pet investicijskih programov v Gabru, v Iverki in v Strojegradnji.

Predstavitve proizvodnih programov v okviru projekt PRIZMA, ki je bila na Gospodarskem razstavišču, se je kot predstavnik nove slovenske vlade udeležil gospod Izidor Rejc, republiški sekretar za industrijo in gradbeništvo, ki je ljubeznivo pristal na pogovor z urednikom Brestovega obzornika.

Gospod sekretar! Prav gotovo vam je znano da je lesna industrija med najbolj ogroženimi panogami. Ali ste dovolj podrobno obveščeni o položaju lesarstva v Sloveniji?

Lahko rečem, da sem kar precej seznanjen — dovolj pa nikoli — saj ste tudi vi lesarji v velikem gibanju med problemi in uspehi. Razvoj lesarstva je dosegel izjemne razsežnosti, kar pa danes ob sila zaostrenih pogojih gospodarjenja zahteva tudi izjemna iskanja, ukrepanja, mnogokrat pa tudi borbo za obstanek. V tem smislu se v večini primerov številna podjetja še vedno iščejo. V vašem primeru je to drugače.

Kakšni so vaši pogledi oziroma načrti za odpravljanje nakičenih težav in ali morda pripravljate konkretne »recepte« za posamezne najbolj ogrožene panoge?

Naš strateški cilj je razvoj, ki mora biti usmerjen zlasti v gospodarsko suverenost Slovenije kot države ter doseči primerljivo raven in enakopravnost z evropskim gospodarskim dogajanjem. Z drugimi besedami to pomeni: imeti dobre programe, sposobne kadre in seveda svež kapital. V tem smislu je vaša izjemno odprta in komponibilna predstavitev programov — z ozirom na vaše vprašanje — lahko tudi pravi »recept«.

Kakšna je na osnovi dosedanjih informacij vaša ocena o Brestu — zlasti o pripravljenelem načrtu za prenovo podjetja, ki smo ga poimenovali projekt Prizma ter po ogledu predstavitve našega celotnega proizvodnega programa na Gospodarskem razstavišču?

Prav gotovo gre za projekt, ki bo prenovljenemu podjetju prinesel trdno pozicijo in vsestransko odzivnost. Ob tako domiselnih in »korajžnih« programih prav gotovo ne bo manjkalo kapitalskih partnerjev. Realizacija PRIZME (v nazivu projekta je veliko simbolike!) bi lahko zagotovila konec dosedanemu odpovedovanju, zato ne vidim več bojazni za Brestovo prihodnost. Hkrati tudi ne gre prezreti, da gre ob projektu tudi za odzivnost vašega podeželskega zaledja, oziroma za skrb, kako trajneje nuditi višjo raven življenja delovnim ljudem.

Pozorno ste spremljali našo razstavitveno programov. Ali je po vašem mnenju projekt PRIZMA za kolektiv Bresta prava pot? Ali ga nameravate podpreti?

Iz vsega že povedanega gre prav gotovo za pravo pot! Na tej poti pa vas čaka še veliko dela, poguma in vztrajanja ter nenehnega preverjanja in iskanja vedno novih programov. V teh časih nam vaša svetla predstavitev mnogo pomeni. In tudi zato bomo PRIZMO zagotovo podprli.

— Ustanovili smo Brestin, podjetje za usposabljanje in zaposlovanje invalidov.

— Tudi sicer dajemo velik poudarek reševanju kadrovske problematike. Zato smo v letu 1989 izdelali poseben program, po katerem se bo v dveh do treh letih izobraževalo okrog osemsto delavcev Bresta. S tem hočemo zmanjšati lastne vzroke za brezposelnost, kajti problem je bolj v napačni in slabi izobrazbeni strukturi, kot pa v prevelikem številu delavcev. Po drugi strani smo število zaposlenih zmanjšali za okrog štiristo, kar nam je uspelo z različnimi »nebolečimi« ukrepi.

— V okviru kadrovske politike smo pričeli z izvajanjem take politike osebnih dohodkov, v kateri so le-ti bolj odvisni od uspeha (dobička) poslovne enote.

— Reorganizirali smo tudi področje informatike, saj smo to funkcijo sproti prilagajali novim spoznanjem in potrebam.

— Skupni učinek omenjenih in drugih ukrepov ter dosežkov je seveda izboljšanje finančni rezultat, kar se vidi v tem, da smo kljub hudim časom oziroma kljub splošni gospodarski recesiji poslovanje v letu 1989 zaključili brez izgube, (nadaljevanje na 2. strani)

Trije razlogi...

OB PONOVNEM IZHAIJANJU OBZORNIKA

Pred vami je ponovno Brestov OBZORNIK. Namenili smo mu rdečo naslovnico. Takšno kot nekoč za državne in delovne praznike. Pravijo, da bo praznikov vse manj. Tudi prav. Vsi trije skupaj so več kot nekdanjši prazniki. So mejnik v razvoju BRESTA in družbe s katero živi. Od tod trije razlogi...

Prvi velja prav našemu OBZORNIKU. Po več kot letu dni, smo ga s pomočjo sedanjih prijaznih tiskarjev ponovno natisnili. Vse predolgo smo ga pogrešali. Kot bi nas skrivaj zapustil naš sodelavec, prijatelj zaupnik, tovariš. Da, tudi tovariš! To je bil prvi daljši predah v njegovi skoraj že četrtoletni zgodovini. Njegov molk je veliko povedal. Kričal je. Pomenil je čas krize, čas dvomov in nezaupanja vsevprek, čas nečesa pritajenega, nečesa grozečega. Temačen pa OBZORNIK ni hotel biti nikoli. Zato je utihnil. Zdaj vemo, da je bil molk pomenil čas borbe za preživetje in čas velikega iskanja.

Drugi razlog velja prebujeni »slovenski pomladi«. To so prve povojne svobodne in večstrankarske volitve. Demokracija! Občutki, kot jih je bil že davno zapisal veliki poet: »Kaj je škrljančkov kmet po brazdah nasejal, da vsa prepeva mlada njiva?«.

Dobili smo nov lokalni parlament, pred dnevi pa še novo lokalno vlado. Oboje po volji in meri vseh občanov. Prišel je čas sprave z mrtvimi. Podajmo si roke za novo, pomembnejšo spravo! Spravo nas slehernega z delom in ustvarjalnostjo. Čas v katerem živimo, jo neusmiljeno terja.

In končno — naj bo tretji razlog PRIZMA! To ni ime nove omare, mize, stola, postelje, fotelja, kuhinje, deske, plošče ali morda stroja, kot vprašujejo ljudje. Pa vendar je vse to — pa še veliko novega zraven. Je rezultat vseh naših projektov, prizadevanj in bodočih odnosov. Je Brestov novi način življenja.

Trije razlogi za pokončno držo.

Urednik

Načrti so na mizi. G. Izidor Rejc, republiški sekretar za industrijo in gradbeništvo (četrti z desne) je bil nadvse pozoren gost.

Projekt prizma

(nadaljevanje s 1. strani)

da smo izboljšali koeficient obračanja, odplačali nekaj hudih dolgov sivega denarnega trga in vsaj delno izboljšali že kar prislovično nelikvidnost.

Toda znano geslo predsednika poslovnega odbora Darka Lesarja je: »Kdor je zadovoljen, je ogrožen!«. Zato z rezultatom seveda nismo zadovoljni, saj so še vedno posamezne enote, katerih poslovanje je vprašljivo, struktura finančnih virov še ne dopušča mirnega spanja in osebni dohodki so kljub 26-odstotnem povečanju prenizki, pa tudi stopnja ustvarjenega dobička je skromna — z izjemo nekaterih enot. In povrh vsega se dandanes poslovanje odvija na nemirni in nepredvidljivi fronti skoraj anarhičnega politično-gospodarskega življenja.

2.

Tako smo prišli do tega, da smo kljub velikim otepanjem za preživetje posebno pozornost morali posvetiti skrbi za jutrišnji dan. Ne le prestrukturiranje kot parola, temveč tudi praktično, konkretno, za posamezno poslovno enoto, za Brest. Kljub perečim nalogam tekoče proizvodnje smo pretežni del svojih strokovnjakov vključili v razvojne projekte, ki jih financiramo iz tekočega poslovanja. To je res hudo breme za strokovnjake in za ves kolektiv. Toda ali lahko kdo pokaže drugo ali lažjo pot? Ocenili smo, da je to edini način, ki nam daje možnost, da bomo lahko zaposlili čim večje število delavcev, ki bi sicer postali tako imenovani »tehnološki presežek«. Projekti se povezujejo z ustreznimi kadrovskega celoto. Obstaja seveda še veliko vprašanj, kako naj uspešneje in v primerni časovni dinamiki financirati nove in korigirane programe. Toda brez razvojnih nalog in projektov tudi te možnosti ne bi bilo.

Vodstvo Bresta se je zato odločilo za nenavadno potezo. V zadnjih dneh junija smo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani organizirali Brestov hišni sejem. Z njim in s posebnimi gradivi smo opozorili finančno in trgovsko javnost na razvojne usmeritve in napore v Brestu ter jih praktično prikazali v obliki tipičnih izdelkov,

izdelanih projektov ter posebnih gradiv, kar vse smo opredelili pod skupnim imenom PROJEKT PRIZMA.

Odziv na sejmu je bil ugoden. S strani običajno sicer dokaj zadržanih oseb je bil Brest deležen mnogih laskavih ocen. Toda s tem je storjen šele prvi korak, ki sam po sebi še ne pomeni ničesar. Sledijo dodatni hudi napori: realizacija projektov! Koliko možganskih in mišičnih potnih srag bo potrebnih, je seveda odveč poudarjati.

3.

Tako po logiki prispemo do tretjega področja, ki se nanaša na vprašanje, ali sedanja organiziranost ustreza opredeljenim razvojnim ciljem. Znano je, da poslovna strategija oziroma vizija razvoja vpliva na vsakokratno organiziranost podjetja. Zato so razvojni projekti v sklopu PROJEKTA PRIZMA realna osnova in vzrok tudi za spremembo (statusne) organiziranosti Bresta. Zato smo že v tezah za uskladitev organiziranosti Bresta z zakonom o podjetjih, septembra lani, opozorili, da organiziranost Bresta glede na njegovo velikost ne more temeljiti zgolj na klasičnem hierarhičnem vodenju. To je bil razlog, da smo kot prvo fazo ustanovili poslovne enote in nakazali smer novega postopnega osamosvajanja.

Sledimo torej splošnim ugotovitvam v razvoju organizacije, kot jih zagovarja sodobnejša teorija in številni praktični primeri ter hkrati dopušča nova zakonodaja. Gre za to, da se uveljavljajo manjša podjetja z enostavnejšo funkcionalno organiziranostjo in s povezanostjo v izrazito vitalnih funkcijah, kamor sodijo zlasti financiranje, globalni razvoj, vodilni kadri in skupna informatika. Možne so tudi druge skupne naloge, vendar so smiselne samo na taki osnovi, ki daje več učinka.

Zato razmišljanje o novi organiziranosti Bresta izhaja iz sedanjih potreb in načrtanih smeri. Predvideno je matično (strešno) podjetje, ki bo združevalo oziroma organiziralo delovanje vitalnih in nekaterih drugih (učinkovitih) skupnih funkcij za druga svoja ustanovljena podjetja — hčere. Le-te pa bodo z velikim obsegom samostojnosti kot poslovni sub-

jekti skrbele za celotno tekoče poslovanje in osnovni razvoj. Matičnemu podjetju naj bi sčasoma ostala predvsem skrb za velike nove usmeritve v naložbe, za bistvene posege in drugo, kar radi označujemo kot dolgoročno skrb za socialno varnost. Tu se srečamo tudi z vprašanjem nove zakonodaje, ki omogoča kapitalna vlaganja v podjetja. Prostor ne dopušča podrobnejše razlage, toda treba je opozoriti vsaj na bistveno novost, ki je v tem, da bo del premoženja družbenega podjetja po posebnem postopku in merilih lahko postal individualiziran.

Z drugimi besedami: posamezen delavec Bresta bo lahko dobil del premoženja Bresta v last v obliki delnic ali deleža v kapitalu. Pa več o tem kdaj drugič, ko bomo zadevo pripravili za odločanje.

Poleg omenjene bistvene novosti v predpisih pa je v dograjevanju še niz drugih zakonov tako imenovanega Markovičevega koncepta. Celotno osnovo bodo predstavljali mnogi spremenjeni ali popolnoma novi predpisi, med katerimi so najvažnejši predpisi o podjetjih, o delovnih razmerjih, o družbenem kapitalu, o stečaju, računovodstvu, pa o vrednostnih papirjih, bankah, trgovini, zunanji trgovini...

4.

Nadaljnji razvoj s spremembo statusne in splošne organiziranosti Bresta pomeni torej obsežen projekt, ki bo moral biti spremljan in podprt z mnogimi časovno usklajenimi podprojekti in podprojekti. Ni še izdelan natančen terminski načrt, toda predvidoma naj bi pričeli poslovati po novem že v prihodnjem letu. Prehod bo seveda postopen oziroma voden. Cilj sodobne organiziranosti je predvsem v tem, da zagotovi »vodljivost« podjetja. To naj omogoča, da podjetje živi in uspešno dela, da ne bo notranjih blokad, brezplodnih razprav in podobnega. Zaposleni naj se skoncentrirajo na bistvena vprašanja in naloge ter jih tudi opravljajo.

Zato tudi v Brestu sledimo novejšim dogajanjem v organizacijski teoriji in naši zakonodaji. Naloge v zvezi z dolgoročno gospodarsko ustalovitvijo Bresta in njegovim nadaljnjim razvojem se bodo torej združile in uresničevale v obsežnem skupnem delovanju z imenom PROJEKT PRIZMA. Z njim želimo Brest organizirati v obliki korporacije, v kateri bo vsak njen del organiziran kot podjetje, ali kot se reče: družba hči, ter bo vedel in skrbel za svoje naloge, se zavedal svoje pomena in si odločilno krojil svojo poslovno usodo. Prodorni poslovodni delavci bodo morali znati skupaj z drugimi delavci odigrati vlogo dobrih gospodarjev. Sistem nagrajevanja in lastništva bo treba dograditi oziroma uravnati, da bosta to res postala.

Trg in predpisi so nas postavili na trda tla. Brest kot kor-

poracija bo moral pomeniti pot za večje načrte, za nadaljnji razvoj, za njegovo pravilno usmerjanje in s tem za izboljšanje življenja. Tega si danes ni

mogoče zagotoviti drugače, kot s konkurenčnim delom na vseh področjih. Trg drugačnega dela ne priznava.

Z. Zabukovec

Gospodarjenje v prvem polletju

Za nami je polovica poslovnega leta, zato je čas za kratko oceno našega poslovanja v tem obdobju.

Za letošnje leto je značilen prehod na tržno gospodarstvo, s čimer pa je še dodatno oteženo plasiranje naših izdelkov na domače tržišče. Spričo tega smo se morali še bolj angažirati na tujem tržišču.

Kreditno monetarna politika strogo omejuje plasmaje poslovnih bank, s tem pa se v gospodarstvu pojavljajo problemi splošne nelikvidnosti. Tudi v našem podjetju smo se srečevali s tem problemom, vendar nam ga je uspelo sproti reševati, čeprav je bilo onemogočeno pridobivanje dodatnih kreditov za pripravo izvoza in izvoz.

Obseg proizvodnje je dosegel vrednost 276.634 tisoč dinarjev, kar predstavlja fizično 44 odstotkov letnega načrta. Doseganje načrtovanega obsega proizvodnje je po poslovnih enotah dokaj različno; zelo nizko je v PE Mineralka (34 odstotkov), Žagalnici (38 odstotkov), PE Gaber (27 odstotkov) in Jelki (38 odstotkov).

Velik delež proizvodnje je namenjen izvozu, saj ta predstavlja kar 67 odstotkov celotnega fizičnega obsega.

Količina in kakovost izdelkov, načrtovana prodaja, pa tudi finančni rezultat so odvisni od redne in kakovostne oskrbe proizvodnje s surovinami in reprodromateriali. Pri preskrbi z materialom se držimo pravila, da se zaloge čim hitreje obračajo.

Cene so se v letošnjem letu umirile, čeprav na visokem nivoju, tako da so praviloma še vedno višje kot na uvoznem trgu. Poleg nižje cene materialov so na tujem tržišču ugodnejši tudi plačilni roki. Na nabavnem področju smo se srečevali z likvidnostnimi problemi, vendar do sedaj do večjih zastojev pri oskrbi proizvodnje ni prišlo.

Tudi na prodajnem področju nismo dosegli načrtanih rezultatov. Dosegli smo 63,6 odstotka polletnega plana prodaje na domačem trgu, kar kaže na slabšo prodajo kot v prvem četrtletju.

Kupna moč ljudi je močno padla. Vzrok je predvsem v zamrznjenih osebnih dohodkih, pa tudi splošni pogoji gospodarjenja se čedalje bolj zaostrujejo.

Tudi kreditni pogoji niso ugodni, saj ni bilo pričakovanih ukrepov ZIS, ki naj bi vzpodbudili večjo potrošnjo trajnih dobrin.

Glede na padec proizvodnje pohištva imamo tudi izpad pri prodaji ivernih plošč in žagane ga lesa. Močan upad investicijskih vlaganj tako v objekte kot tudi v opremo je povzročil probleme pri prodaji mineralnih plošč ter strojne opreme.

V izvozu dosegame dobre rezultate. V prvih šestih mesecih letošnjega leta smo izvozili za 10.216.000 ameriških dolarjev izdelkov, kar predstavlja polovico načrtovane vrednosti, ki je za letos 20.485.000 dolarjev. Čeprav je rezultat razveseljiv, pa vendarle ne moremo biti zadovoljni s strukturo oziroma zastopnostjo izdelkov v doseženi vrednosti. Plan izvoza ivernih plošč je namreč že presežen in je predvsem posledica majhnega povpraševanja in neprimerne navedenja računov na domačem trgu. Tudi v drugem polletju ne moremo na tem področju pričakovati bistvenih sprememb, tako da si trenutno prizadevamo pridobiti še nove, predvsem direktne kupce ivernih plošč v tujini, na domačem trgu pa je vse obsežnejši tako imenovani skupni izvoz.

Na področju finale so rezultati v večini poslovnih enot v skladu z vsakoletnimi izkušnjami, ki pravijo, da je izvoz v prvem polletju nekoliko nižji kot v drugem. Tako se v Pohištvu, Jelki in Tapetništvu glede na napovedana naročila kupcev lahko ob koncu leta nadejamo 100-odstotnemu doseganju plana. Nekoliko slabši je rezultat v Masivi; vzrok temu je predvsem uvajanje velikega števila novih in razmeroma zahtevnih izdelkov v proizvodnjo, delno pa tudi težave pri nabavi surovine. Že do konca avgusta pričakujemo bistveno izboljšanje rezultata, saj se je uredila tudi oskrba z lesom iz uvoza.

V letošnjem letu se lepo odvija tudi izvoz plošč Negor. Pričakujemo lahko, da se bo trend nadaljeval tudi v drugi polovici leta, predvsem izvoz v Italijo, Svico in ZR Nemčijo.

Razveseljiv je podatek, da je v prvem polletju letošnjega leta doseženih tudi 850.876 ameriških dolarjev Brestovega lastnega izvoza, tako da se Brest uvršča že na tretje mesto med izvozniki naših izdelkov, pred Unitex, Exportdrvo in ostale.

Kljub vsem omenjenim problemom v poslovnem procesu predvidevamo, da bomo ob koncu prvega polletja dosegli pozitiven finančni rezultat.

Danica Mišič

Predstavljamo Brestin

BRESTIN, podjetje za izdelavo opreme d. o. o. Cerknica je bil ustanovljen ob koncu leta 1989. Na osnovi poglobljene analize invalidske problematike in razvojnega elaborata je podjetje pridobilo status invalidske delavnice, kar mu omogoča določene ugodnosti pri poslovanju (oprostitve prispevkov iz osebnih dohodkov, davkov na promet lastnih izdelkov...). Ustanovitelja s kapitalskimi deleži sta bila Brest Cerknica v večinskem deležu ter izvozno-uvozno podjetje Unitex iz Ljubljane.

Vse formalne administrativne zadeve v zvezi z registracijo podjetja so urejene, s statutom pa so sprejeti tudi normativni akti, ki omogočajo normalno poslovanje. Zaradi sovlagateljskih ustanovitvenih deležev je najvišji organ družbe Brestin skupščina družbe, česar doslej nismo bili vajeni. Zanimivo je, da imamo vpisan v sodni register zelo širok spekter dejavnosti, zato se ni treba čuditi, zakaj se lahko lotevamo najrazličnejših poslovnih dejavnosti. Trenutno je v Brestinu zaposlenih okoli 80 delavcev, od tega je okoli 60 kategoriziranih invalidov. Večina še dela na nekdanjih delovnih mestih v PE

Bresta. Takega načina dela ni potrebno prekiniti, če za to ne pride do utemeljenih razlogov (poslabšanje psihofizičnih delavčevih sposobnosti, tehnološki viški...). Mnogim delavcem bomo omogočali došolanje in prekvalifikacijo za druga opravila, za kar že imamo izdelane programe. Poleg organiziranja dela v okviru Bresta in delavnice Brestina pa organiziramo tudi delo na domu za tiste delavce — invalide, ki imajo za to prostorske in druge pogoje.

Podjetje Brestin posluje povsem samostojno, vlagatelja (nadaljevanje na 4. strani)

Delegati DS na ogledu hišnega sejma na GR

O prenovi Bresta

Kako se posamezne poslovne enote vključujejo v načrt PRIZMA

PE POHIŠTVO

Temeljni problem, ki ga je bilo treba rešiti in s katerim se je poleg sprotnega reševanja položaja sistematično ukvarjalo novejšo vodstvo Bresta, je bil usmerjen v opredelitev bodoče fiziognomije proizvodnje v PE Pohišstvo, saj ni bilo mogoče najti variante, ki bi opravičevala obstoj PE v praktično nespremenjenih tehnično-tehnoloških in programskih osnovah.

Tej trditvi govorijo v prid naslednja dejstva:

- preživel tehnično-tehnološki koncept velikoserijske proizvodnje komponibilnega pohišstva z ogromnimi pretočnimi zmogljivostmi
- popolna nezmožnost fleksibilnejše proizvodnje, ki ob poizkusu lansiranja maloserijskih proizvodnih pušča posledice v padcu pretočnosti in povzroča neracionalno proizvodnjo
- kadrovsko osiromašena proizvodnja zaradi razmeroma enostavnega in kakovostno nezahtevnega proizvodnega programa (komponibile)
- tržno nezanimiv (preživet) proizvodni program, zaradi katerega je bila tehnologija projektirana

enakega namena zaradi konjunkturnih gibanj na tržišču.

Proizvodnja v PE Pohišstvo se bo tako razdelila na dve osnovni proizvodni celoti:

1. Izdelava talnih, stenskih in drugih oblog, izdelava specialnih plošč na osnovi enake tehnologije.

Proizvodnja je zasnovana na integralnem izkoriščanju surovin, idejni projekt pa predvideva izdelavo okrog 500.000 m² podov na leto. Celotna proizvodnja je namenjena izvozu, začetek investicije pa je predviden v letu 1990 in konec leta 1991.

2. Izdelava pohišstva visoke kakovosti na podlagi tehnologije odpreškov in finalizacija odpreškov za širši spekter uporabe. S tujim partnerjem potekajo intenzivni pogovori o prenosu tehnologije odpreškov v sistem Bresta in začetku poizkusne proizvodnje v drugi polovici letošnjega leta. Finalizacija odpreškov v PE Pohišstvo pomeni obvladovanje tehnologije od furniranja (foliranja, plastificiranja) surovcov do končne faze visoko kakovostne površinske obdelave front, ki se lahko tudi samostojno tržijo (fronte dnevnih sob, spalnic, kuhinj, drugih vrat itd.).

Izdelan je projekt adaptacije naše mehanične delavnice v pro-

cenčno pogodbo s firmo Waldner iz ZR Nemčije. Poizkusno proizvodnjo načrtujemo za letošnje tretje četrtletje.

Na področju inženiringa nadaljujemo s protipožarnim programom — izdelovanje negorljivih vrat in predelnih sten. Prav tako bomo še naprej izvajali zahtevne programe na potniških ladjah in trajektih.

Morda se bo v hitrem pregledu naštetih programov komu utrnula misel o zmožnosti oziroma nezmožnosti proizvodnje na prvi pogled zelo raznovrstnega programa v PE Gaber. Poudariti moramo, da si bomo takšno sodobnejšo proizvodnjo omogočili z nakupom nekaterih novih strojev. Seveda pa pri tem nikakor ne smemo zanemariti človeškega dejavnika; mislim na dodatno izobraževanje delavcev na vseh ravneh, ker bomo le tako lahko obvladovali zahtevnejše programe v organiziranju procesov, vodenju proizvodnje, obvladovanju tehnoloških postopkov ter novih mehanizmov na trgu, ki jih z odpiranjem v svet prinaša tržno gospodarstvo.

Povečanja števila zaposlenih ne načrtujemo, razen nekaterih specialistov za posamezne programe. To pa pomeni povečanje produktivnosti na vseh ravneh, kar je seveda najpomembnejši element za doseg začetnih ciljev.

Branko Klešnik

PE MASIVA

Zadnja posodobitev tovarne pred štirimi leti nam je omogočila, da smo z enakim številom zaposlenih proizvodnjo in prihodek podvojili. Ker pa časi velikih serij minevajo, smo se morali odločiti med proizvodnjo stolov srednjega cenovnega razreda in proizvodnjo stolov višjega cenovnega razreda. Tako smo se na podlagi raziskav trga in ocene naših sposobnosti in tradicije odločili, da postopno osvojimo več izdelkov višjega cenovnega razreda ob hkratnem povečanju proizvodnje, tako v količini kot kakovosti. Do teh odločitev smo prišli pred dobrim letom in jih nenehno dograjujemo in prilagajamo tržnim razmeram.

Za uresničitev zastavljenih ciljev pa smo morali spremeniti našo organiziranost in jo še vedno spreminjamo, tako statusno kot operativno. Izločimo vsa nepotrebna opravila, ki ničesar ne prispevajo k dobičkanosti posameznega izdelka, ter odstranjujemo iz poslovnega procesa vse prenašalce odločitev, tako da vse bolj jasno določamo odgovorne delavce. Organiziranost ni več strojno hierarhična temveč je bolj sproščena, z večjim poudarkom na odgovornosti posameznih vodij. Pri tej reorganizaciji smo sedaj na pol poti, saj moramo v vseh proizvodnih in perifernih enotah doseči tržne odnose, tako, da bo za posamezno opravilo zaposleno optimalno število delavcev.

Že leto dni spreminjamo odnos do kakovosti, saj želimo kakovost vgraditi v celotni potek poslovanja. Pri tem nas vodi načelo **prvič dobro — in nič napak**, kar pomeni, da je vsak posameznik odgovoren za kakovostno izvedbo svoje naloge.

Kljub vidnim rezultatom pa trg zahteva nadaljnji razvoj, tako izdelkov kot načina izdelave. Tako smo pri podrobnih opredelitvi naše odločitve tržne usmerjenosti na celotno svetovno tržišče začeli upoštevati tudi načelo **ravno pravočasno**, ki temelji na tem, da vsako opravilo in odločitev izvedemo ob pravem času, ne prehitro in ne prepozno. Da bi dosegli ta cilj, moramo našo organiziranost ponovno spre-

meni in prilagoditi novi filozofiji tovarne. Ta pa najprej terja usposobitev kadrovskega potenciala, ki se bo moral v najkrajšem času prilagoditi novim informacijskim pomagalom. Vsi vemo, da pravočasna in točna informacija pomeni pravo odločitev, to pa z drugimi besedami pomeni dobiček, kateremu pa je podrejen celotni poslovni proces.

V poslovni politiki smo se tudi odločili, da dela zaradi dela ni, ker le-to prinaša izgubo in končno »umrtje« tovarne, tega pa si ne želi nihče. Vsa ta načela in hotenja po preživetju so nam narekovala, da izdelamo načrt

nadaljnega razvoja, ki nam bo zagotovil dostojno življenje ob osebnih dohodkih, zasluženih v Masivi. Tako smo izračunali, da lahko v petih letih povečamo prihodek za tretjino, ob zmanjšanju zaposlenih za petnajst odstotkov. Vsi ti kazalci pa tudi pomenijo povečanje osebnih dohodkov, vendar bo to odvisno od celovite izpolnitve letnih poslovnih načrtov v naslednjih petih letih.

Delavci v Masivi pa že vseskozi svoje cilje dosegamo ob upoštevanju načela **kdor hoče ta zmore**.

Rudi Debevc

PE ŽAGALNICA

S projektom razvoja poslovne enote se predstavlja naslednja stopnja razvoja poslovne enote, ki temelji predvsem na povečanju zmogljivosti predelave žaganega lesa ter na organizacijskih in kadrovskih spremembah.

Ocenjujemo, da bi bilo pri lastni proizvodnji 26000 m³ ža-

glade na to, da so izdelki v predelavi 85-odstotno usmerjeni za prodajo v izvoz, se spremeni tudi delež konvertibilnega izvoza v celotnem prihodu s 24 na 40 odstotkov.

Sedanji razrez 40.000 m³ hlodovine na žagi bo ostal enak tudi v prihodnjih letih. Enako velja za predelavo okrog 4.000 m³ drobne oblovice na tesalnici. Se-

PE ŽAGALNICA — izdelki iz žaganega lesa

ganega lesa smotno predelati od 15000 do 18000 m³ tega lesa v polizdelke in v končne izdelke.

Glede na veliko povpraševanje bi naših izdelkov lahko plasirali mnogo več, kot smo jih s sedanjo tehnologijo sposobni napraviti.

Z investicijo v dodatne stroje in prostore bi uskladili celotno proizvodnjo, ki bi potekala v dveh izmenah in bi bila usposobljena za predelavo 12000 m³ žaganega lesa smreke jelke. Skupna investicija znaša 5.800.000 dinarjev, od tega 2.000.000 dinarjev za usposobitev objektov, ostanek pa za nakup dodatnih strojev, stroja za dolžinsko spajanje, stroja za debelinsko spajanje ter stroja za pripravo površin pred lepljenjem.

veda pa imata obe enoti možnost druge izmene, če bi bilo to potrebno.

Število zaposlenih se bo po investiciji povečalo od 184 na 217, delež proizvodnih delavcev v skupnem številu zaposlenih pa se bo povečal na 75,1 odstotka.

Pripravljamo dodatno ponudbo izdelkov iz plošč, s katerimi bi iz sedanjih cenovnih razredov ob enaki zahtevi kakovosti prešli v višje cenovne razrede (pohišstvo, okrogle mize — mizarske plošče).

Ekonomski kazalci ob doseganju predvidenih kvantitativnih in kvalitativnih parametrov projekta kažejo, da je investicija ekonomsko upravičena.

Silvester Bavec

PE GABER — kuhinja, generacija 3000

PE POHIŠTVO — občudovana spalnica

— tehnološko zastarela tehnologija — praviloma delovno intenzivna, zaradi pomanjkanja tehnološkega razvoja in novih vlaganj (zadnji resnejši posegi v tehnologijo so bili v letih 1968/70).

Potrebna je bila torej opredelitev, v kateri smeri naj bi se razvijala proizvodnja v PE Pohišstvo, hkrati pa definirati tržno zanimive in konkretne programe za posamezne zaključne celote. S predlaganimi spremembami smo želeli razbiti togo in enostransko proizvodnjo v več fleksibilnih, ki bodo samostojno tržile relativno različne izdelke. Na ta način se zmanjša odvisnost plasmaja velikih količin izdelkov

izvodnjo, ki bo sposobna opravljati revitalizacijo strojne opreme, kot glavno dejavnost, s katero bo opravičevala svoj obstoj na podlagi ekonomskega izračuna. Enota bo zaposlovala 14 delavcev pretežno kovinarske stroke.

Vzorčna delavnica skupaj s kadri (11) bo postala nosilna proizvodna celica podjetja Brestin, hkrati pa bo še vedno v funkciji vzorčne delavnice PE Pohišstvo, seveda na pogodbeno dogovorjenih temeljih.

Zaradi racionalne proizvodnje na ravni celotnega Bresta bo organizirana centralna brusilnica rezil.

Mitja Strohsack

hinje, omogočili »oživitev« že kupljene oziroma uporabljene kuhinje. Uvajamo pa tudi programe, ki imajo v tehnološkem smislu stične točke s proizvodnjo kuhinj ter zapolnjujejo prodajne zmogljivosti na domačem in tujem trgu.

Gre za proizvodnjo vrhunškega laboratorijskega pohišstva in programe na osnovi predelave ognjeodpornih plošč, ter za proizvodnjo inženiring opreme za gradbeništvo in ladjedelništvo. Odločitvi za proizvodnjo laboratorijske opreme je botrovala sorodna proizvodnja ter temu primerna oprema, predvsem pa pomankljiva domača ponudba kakovostnega laboratorijskega pohišstva. Zato smo podpisali li-

PE GABER

Zaradi vse večje konkurence na področju proizvodnje in prodaje kuhinjskega pohišstva, ki je že več kot dvajset let glavni proizvodni program v PE Gaber, smo letos pripravili strategijo programskega, tehnološkega in prodajnega razvoja. Imamo zmogljivosti, znanje in izkušnje, ter hkrati vpeljane prodajne poti, zato bomo proizvodnjo kuhinjskega pohišstva obdržali tudi v prihodnje.

Novost je zamenjava kuhinjskih front na že montiranih kuhinjah neposredno pri potrošnikih. Tako bomo tistim kupcem, ki jim finančne možnosti ne dopuščajo v celoti zamenjati ku-

PE IVERKA

Projekt prenove v tovarni ivernih plošč predvideva spremembo proizvodnega programa, tako da se:

- zmanjša obseg proizvodnje ivernih plošč,
- uvede proizvodnja dveh novih vrst plošč — težkovnetljivih in vodoodpornih,
- poveča obseg proizvodnje oplemenitenih plošč in razširi asortima z novimi designi,
- uporabi cenejše surovine in racionalizira poraba s proizvodnjo za znane namene uporabe.

Osnovni cilj projekta je ob delno zmanjšanjem fizičnem obsegu povečati vrednost proizvodnje z uvajanjem novih proizvodov in povečati obseg vrednejših proizvodov.

- Racionalizirati porabo surovin, materialov in energije,
- Izboljšati servis kupcem izdelkov,
- Izboljšati kvalifikacijsko strukturo zaposlenih in
- Racionalizirati število zaposlenih.

Ker projekt ne zahteva takojšnjih novih investicij, se je možno njegove realizacije takoj lotiti, seveda postopoma.

Kazalci uspešnosti:

Proizvodne zmogljivosti (oprema) se ne spreminjajo. Tako na primer obseg proizvodnje oplemenitenih plošč povečujemo z uvajanjem dodatnih izmen.

Raven kakovosti moramo nenehno vzdrževati. Z uvajanjem novih proizvodov želimo proizvajati večvredne proizvode, ki morajo z ustreznim plasmajem in kakovostnim servisom kupcu zagotoviti boljše rezultate. S tako zastavljenim programom povečujemo vrednost proizvodnje vsa leta, ki jih obravnava projekt, hitreje kot je naraščanje stroškov.

PE JELKA

Podlaga za nadaljnji razvoj Jelke je v dolgoročnem sodelovanju s švedsko firmo IKEA.

Čeprav je bila ob investicijsko sanacijskem programu izvedena temeljita kadrovska prenova Jelke, je bilo težko pričakovati, da bi se na ozkem območju, ki je vezano na avtobusni prevoz, oblikovala optimalna kadrovska struktura, ki bi omogočila hitro in sprotno spremljanje tržnih zahtev. Tako v Jelki primanjkuje predvsem dopolnilnih znanj (znanje tujih jezikov, ekonomska in managerska znanja) in temeljnih znanj (finance), ki so pogoj za samostojen prodor v svet.

Ker so tehnološke spremembe ter spremembe v povpraševanju v zadnjem času še posebej poudarile proizvodnjo v majhnem obsegu (enote do 120 zaposlenih), smatramo, da Jelka lahko sledi svetovnim trendom, seveda z določenimi tehnično-tehnološkimi spremembami in kadrovske dopolnitvami.

Osnovni proizvodni program Jelke je SIGNATUR — pisarniško pohištvo, ki ga v trgovinah IKEA prodajajo skorajda po ce-

Z realizacijo projekta se bo število zaposlenih zmanjšalo od 158 na 143, torej za 9,5 odstotka. Zmanjšalo se bo predvsem število ljudi z najnižjo strokovnostjo, delavci z višjo strokovno izobrazbo in sposobnostjo pa bodo prerazporejeni na ta dela.

Analiza likvidnosti:

Projekt izkazuje pozitivne neto prilive finančnega teka — je likviden in tudi devizno likviden.

Zbirna ocena:

Rezultati ekonomsko-finančne analize projekta so dobri.

Tako se izbrani statistični kazalci izboljšujejo skozi vsa leta življenjske dobe projekta. Posebno ugodna gibanja kažejo produktivnosti reproduktivne sposobnosti, akumulativnosti, razmerje med deviznim prilivom in deviznim odlivom, delež konvertibilnega izvoza v celotnem prihodu ter varnost naložbe.

Tudi rezultati dinamično finančno tržne ocene kažejo, da je projekt sprejemljiv:

- projekt izkazuje dinarsko in devizno likvidnost skozi vso življenjsko dobo;
- ocenjena rentabilnost projekta je ugodna, saj so sprejemljivi vsi kazalci;
- doba vračila naložbe je 5,84 leta, kar je manj kot znaša ekonomska doba investicije;
- sedanja neto vrednost investicije je ob individualni diskontni stopnji projekta (9,15 odstotka) pozitivna in znaša 32.820.511 dinarjev;
- interna stopnja donosnosti je 16,93-odstotna in je višja od individualne diskontne stopnje.

Franc Hvala

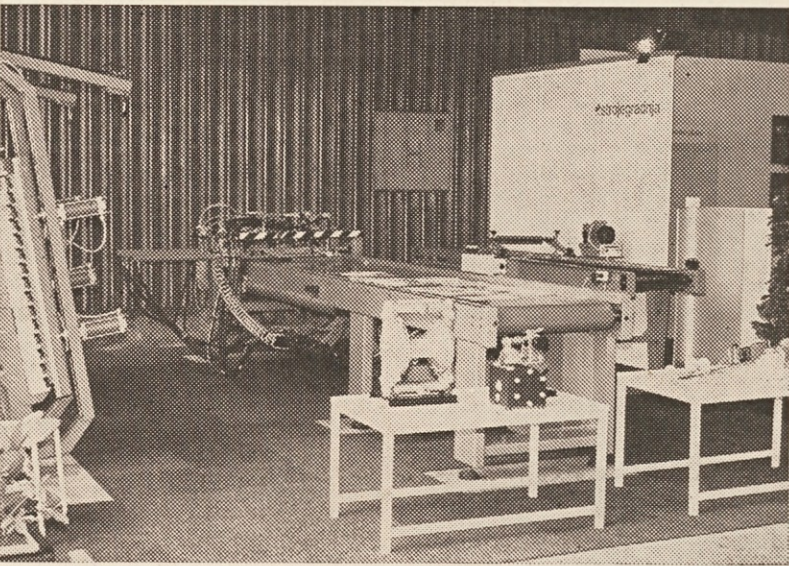
ni in neločljivi del programa, omogočajo ureditev vsakega poslovnega prostora, ne glede na stopnjo in zahtevnost poslovanja.

V Jelki v prihodnje ne pričakujemo spremembe števila zaposlenih, pričakujemo pa, da bo zaživel trg delovne sile, ki bo vzpostavil konkurenco za vsako delovno mesto. Čeprav je lesna industrija trenutno neatraktivna, ima kljub temu dolgoročno

PE STROJEGRADNJA

Proizvodni program, na katerem je zasnovana naša razvojna strategija zajema proizvodnjo strojev in naprav za lesnoprredelovalno industrijo, in sicer:

- stroje in naprave za širinsko in debelinsko lepljenje lesa,
- stroje in naprave za nanos, pripravo in črpanje lepil,
- stroje in naprave za montažo stilnega, stavbnega in drugega pohištva,
- stroje in naprave za oblepljanje z laminati,
- drobni proizvodni program (črpalka, mešala, brusilke...).

PE STROJEGRADNJA — stroji in strojni deli

Predvidevamo, da bo obseg prodaje porasel z okrog 18 milijonov dinarjev v letu 1990 na okrog 32 milijonov dinarjev v letu 1995. Ta porast naj bi bil rezultat boljšega in varčnejšega dela, razvoja in izdelave zahtevnejših izdelkov v višjih cenovnih razredih ter servisiranja kupcev s kompleksnimi tehnološkimi rešitvami.

Konkurenčnost bomo povečevali tudi z dopolnjevanjem našega proizvodnega programa s proizvodi drugih svetovnih proizvajalcev. Tako smo na področju črpalk že podpisali zastopniško pogodbo z avstrijsko firmo Verdner, načrtujemo pa tudi povezavo z drugimi vidnejšimi proizvajalci strojev in opreme za obdelavo lesa.

V prihodnjem petletnem obdobju načrtujemo z našimi stroji tudi večji prodor v svetovni prostor, tako z lastno prodajno službo kot s pomočjo trgovskih predstavnikov v deželah Daljnega vzhoda, Južne Amerike in v nekaterih evropskih državah.

PE TAPETNIŠTVO

V PE Tapetništvo smo na podlagi stagnacije prodaje na domačem trgu že lani svoje proizvodne zmogljivosti usmerjali v izvoz. Takšna poslovna usmeritev je bila pravilna. Pri kontinuiranem nastopu na zunanem trgu smo pridobili dovolj tržno in proizvodno zanimivih novih programov, ki so v celoti zapolnili velik izpad v prodaji na domačem trgu. PE se je tako v slabem letu preusmerila iz pretežnega proizvajalca za domače tržišče v pretežnega proizvajalca za izvoz. V planskih dokumentih smo približno 85 odstotkov proizvodnje predvideli za izvoz. Ker pomeni 9.070 sedežnih garnitur v letu 1990 zelo majhno povpraševanje na domačem trgu, kar je pogojeno s padcem življenjskega standarda, smo se morali usmeriti v izvoz.

Zaradi previsokih cen domačih vhodnih materialov (ki jih

perspektivo. Prepričanje, da bo najpomembnejša prednost Jelke »učiti se hitreje kot konkurenca«, je edina trdna in dolgoročna podlaga razvoja in obstoja Jelke; postati mora tudi način vodenja PE. Delavci Jelke, ki bodo sprejemali inovativno in trdo delo kot edino alternativo, bodo prav gotovo zagotavljali perspektivo kolektivu — in svojim družinam.

Rajko Palčič

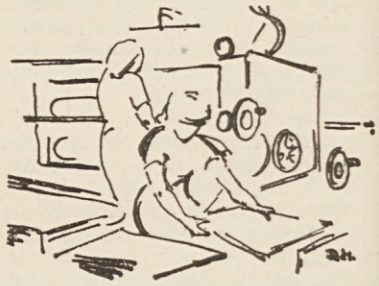
Načrtujemo, da bomo do leta 1995 izvoz naše opreme povečali od sedanjih 22 odstotkov v skupnem prihodu na 45 do 50 odstotkov. Za povečanje izvoza smo že v začetku letošnjega leta skupaj z ostalimi slovenskimi proizvajalci strojne opreme v Minsku namestili predstavnika za prodajo naše opreme.

Projekt nadaljnega razvoja Strojegradnje je zasnovan na sedanjih lokaciji. Predvideli smo manjši investicijski poseg v osnovna sredstva. Nakup nove proizvodne opreme in zamenja-

oddelkih proizvodnje in vodenja proizvodnje, prenova pa bo temeljila na načelu tržne zasnove, ki povezuje sistem proizvodnje za znanega kupca (izvoz) z uveljavljanjem zahtev individualnega kupca (domači trg).

Investicijska vlaganja bomo opravili etapno po oddelkih ob koncu letošnjega in v začetku prihodnjega leta. Prva anuiteta zapade leta 1992, zadnja pa leta 1996. Investicija znaša skupaj z obrestmi okrog 19 milijonov dinarjev. S tem bi lahko z enakim številom zaposlenih proizvajali za približno 70 odstotkov več enot kot doslej. Tudi zunanji partnerji so pripravljeni vložiti svoj delež v investicijo in si s tem zagotoviti proizvodnjo za svoj trg.

Franc Hrastnik

Predstavljamo Brestin

(nadaljevanje z 2. strani)

ustanovitvenega kapitala pa zaima predvsem Brestinov dohodek, oziroma ostanek dohodka, ki se ga praviloma bilančno ugotavlja ob koncu leta in pripada v ustreznem deležu tudi sovlagateljema, oziroma bodočim novim kapitalskim sovlagateljema.

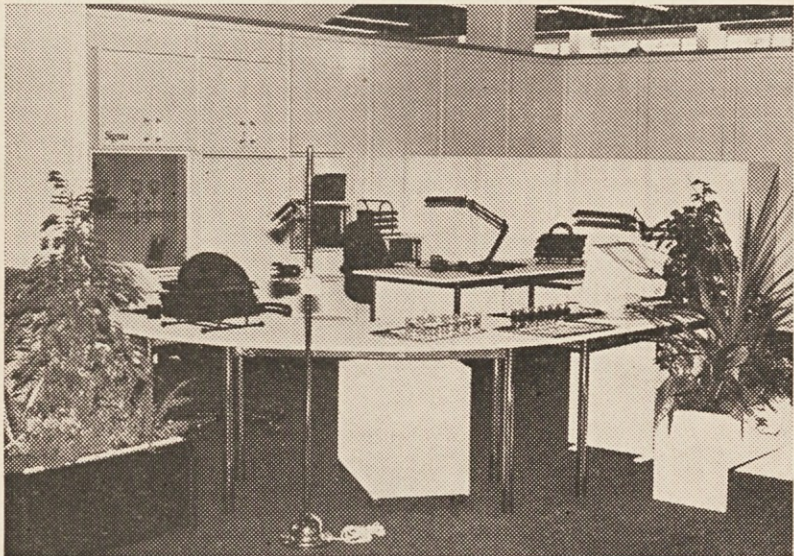
Neracionalno bi bilo, da bi Brestin organiziral za poslovanje prav vse potrebne službe. Večino administrativno-tehničnih opravil bodo za Brestin pogodbeno opravljale strokovne službe posloводства Bresta in nekaterih poslovnih enot (PE Trgovina), nekaterih opravil pa zaradi narave dela ni mogoče prenesti v druge roke (finance, trženje...).

Zaradi posebnega statusa, ki ga ima Brestin, se želi vključiti v njegovo poslovanje z invalidi tudi več drugih podjetij, ki do takega statusa ne morejo. Zaradi splošnih težavnih razmer ter nejasnosti v obravnavanju invalidske problematike v prihodnje, ter socialne varnosti, se za takšne navezave še nismo odločili.

Delovanje podjetja Brestin je prav zaradi družbenih prednosti, ki jih daje posebni invalidski status še bolj izpostavljeno kontroli poslovanja in ustvarjenih splošnih pogojev za delo.

Poseben status podjetja Brestin, s katerim mu daje družba nekatere ugodnosti, pomeni v sedanjih pogojih nedvomno vzpodbudo za oblikovanje sodobno koncipiranega načina poslovanja. Začenjamo novo etapo na področju organiziranosti, načina dela, iskanja in opredeljevanja programov dela; osvobojeni smo nekaterih preživelih miselnih okvirjev in administrativnih spon. Ne glede na poseben družbeni status podjetja Brestin, ki ga pogojujejo zaposleni invalidi, pa je osnova dela vendarle povsem tržno naravnana proizvodnja ter sodobno in prožno poslovanje, kjer se vključujejo in upoštevajo vse uporabne vrednosti, ki jih ima podjetje s statusom in alokacijo. Prednosti pa je kar nekaj: razmeroma slabo razvito malo gospodarstvo v občini Cerknica, dovolj akumuliranega strokovnega znanja (žal, skoro izključno lesarskega), veliki duhovni potenciali ljudi ob Cerkniškem jezeru, bližina evropskih tokov življenja in odločenost podjetja Brest o življenjsko nujnem prilagajanju prihajajočim razmeram jutrišnjega dne.

Franc Sterle

PE JELKA — Sigma, pisarniški program

PE MINERALKA

PE Mineralka je pričela s poskusno proizvodnjo julija 1980, z redno pa leta 1981. Takrat smo izdelovali dva tipa negorljivih plošč, LG in GL, ki so ju razvili strokovnjaki Bresta. Leta 1987 smo pričeli z razvojem novega tipa plošče, ki bo končan predvidoma do leta 1995, in preizkušeni kot osnovni proizvod, pa tudi v vseh doslej rešenih konstrukcijah. Novi izdelek bo nosil oznako SGL. Predvidevamo, da bo proizvodnja tega tipa plošče smotrna po materialni in finančni plati.

Podatki o uporabi vermikulita v svetu, ki povedo, da se ga le kakšnih pet odstotkov porabi za proizvodnjo plošč, so nas navedli k uresničevanju projekta proli izvodnje biološko čistega gnojila.

V sodelovanju z Biotehnično fakulteto oziroma njenimi strokovnjaki, smo razvili več vrst tega gnojila, ki smo mu dali komercialno ime Biodis. Izdelujemo ga v treh različicah — kot koncentrat, kot mešanico za dodajanje zemlji in kot z naravnimi gnojili obogateno zemljo za direktno sajenje. Predvidevamo, da se bo na tržišču dokončno uveljavil do leta 1992.

V srednjeročnem načrtu imamo razvoj zvočno absorbcijske negorljive mineralne plošče za objekte, kjer je potrebna ognje-

odpornost in dušenje zvoka. Razvoj tega tipa plošče bo predvidoma končan do konca letošnjega leta, s poskusno proizvodnjo in testiranjem pa bomo pričeli v začetku prihodnjega leta.

Obenem bomo kmalu pričeli raziskovati možnost uporabe ekspaniranega vermikulita pri saniranju farm. Ugotovljeno je, da ekspaniran vermikulit dobro vpija vlago in kemično veže nekatere strupene in zdravju škodljive snovi iz živalskih iztrebkov. Raziskave na tem področju so sicer šele uvodne, ocenjujemo pa, da jih bomo v nekaj letih uspešno dokončali.

Predvidenih projektov pa ne bo mogoče uresničiti brez investicijskih vlaganj. Ta so potrebna predvsem v tiste stroje oziroma naprave, od katerih je bistveno odvisna kakovost plošč in so že tako zastareli, da jih le s skrajnimi naporji sproti usposabljammo za kolikor toliko kakovostno proizvodnjo. Poleg tega pa bomo v primeru uveljavitve sanacije farm potrebovali peč za ekspaniranje s pomembneje večjo zmogljivostjo, kar bo nedvomno zahtevalo dokajšnja investicijska sredstva.

Navedene programe nameravamo obvladovati z dosedanjim številom zaposlenih.

Jože Komidar

BRESTIN

Zasnova delovanja družbe Brestin kot bodoče hčere v Brestovi korporaciji ne sloni zgolj na železni logiki velikoserijske proizvodnje, organizirane do popolnosti, temveč na spoznanju o nujnosti tržne naravnosti proizvodnje in nenehnem iskanju programov, sprejemljivih za trg, ki bodo dohodkovno zanimivi, hkrati pa bodo zaradi dolgoročnosti poslovanja v zgorjem kakovostnem razredu. Ob organiziranju proizvodnje ne težimo k samozadostnosti, temveč organiziramo obojestransko kooperacijske poti s podjetji v družbeni ali zasebni lasti. Razlog niso zgolj sredstva za nabavo sodobnih tehnologij, ampak gre predvsem za racionalnost, upoštevanje specializacij, upoštevanje lastnega strokovnega potenciala ter sociološko in psihološko nevarnost, ki preti v primeru organiziranja VEČJEGA »invalidskega proizvodnega geta«.

Brestin pomeni s svojimi zelo širokimi dejavnostmi, za katere je registriran, tudi priložnost za delno spreminjanje sedanje strukture cerkniškega gospodarstva. Povsem nove dejavnosti, kot so obdelava stekla, keramike, kovin, galanterijskih lesnih

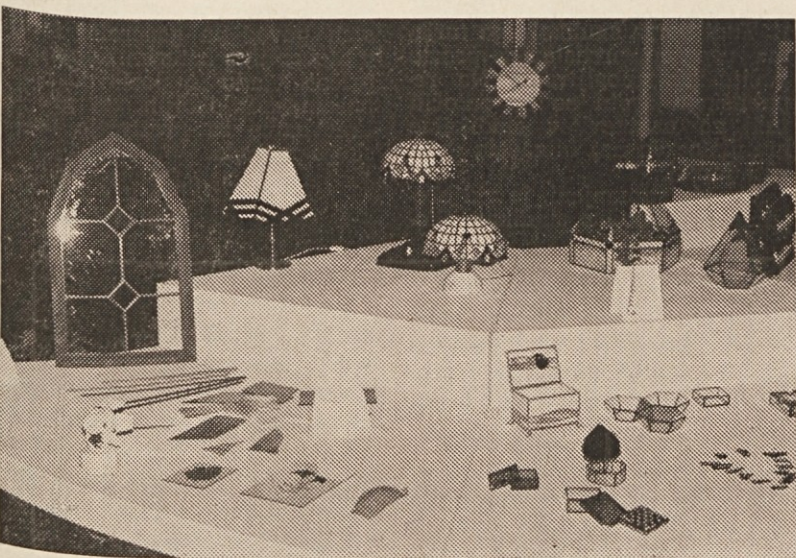
izdelkov najvišjega kakovostnega razreda, izdelava spominkov in druge, kažejo na zeleno preumeritev sicer tradicionalističnega pojmovanja razvoja.

Seveda ne moremo pričakovati, da bomo kar z velikimi koraki dosegli zastavljene cilje. Ne smemo pozabiti, da gre vendarle za delavce invalide, ki imajo omejene delovne sposobnosti, ki so večinoma starejši in so postali invalidni pri težjih delovnih opravilih, ki niso zahtevala posebnih kvalifikacij.

Prva faza naložb v zagotovitev osnovnih pogojev za organiziranje dela Brestina bo končana jeseni in je vredna skupaj z zagotovljenimi obratnimi sredstvi okoli 13 milijonov dinarjev. Lotevamo pa se tudi že druge faze, ki naj bi že prihodnje leto sledila prvi. Nabavili naj bi namreč dodatno in še bolj specializirano opremo za programe, ki jih snujemo in tudi že testiramo na tržišču.

Na predstavitvenem sejmu Bresta na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani smo doživeli obilo pohval in spodbud za uresničitev poslovne orientacije.

Franc Sterle

Brestinov program drobnih izdelkov

NOVI PROJEKTI

V sklopu projekta Prizma je Brest pripravil nekatere nove programe, ki prinašajo v našo dejavnost nove proizvodne osvežitve. Gre za proizvodne programe na osnovi lesne dejavnosti, po drugi strani pa imamo pripravljene tudi investicijske programe za popolnoma nove izdel-

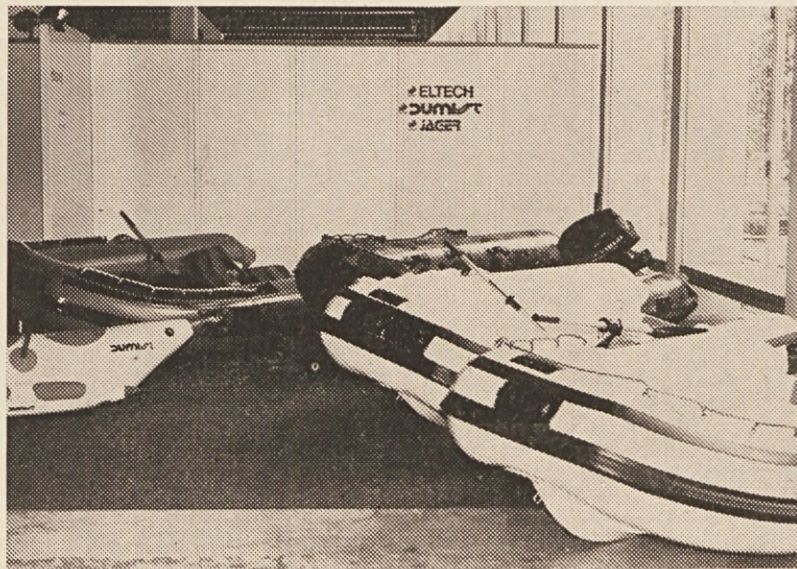
ke, ki nimajo nič skupnega z lesom. V naslednjih fazah realizacije naj bi te projekte razvili v organizacijsko samostojna podjetja.

1. PROJEKT BREST — FINOB

Eden takih programov je proizvodnja podnih, stenskih in

stropnih oblog v raznih dimenzijah in različnega zunanjskega videza. Poznamo ga pod imenom Projekt Brest — finob (finalizirane obloge). Vsebinsko gre pravzaprav za sodobnejše izvedenke že znanih izdelkov. Prednost tega programa je v tem, da so izdelki že finalizirani in tako po vgraditvi ni potrebna površinska obdelava. Montaža je enostavnejša kot pri klasičnih izdelkih. Predpogoj je v bistvu popolnoma ravna podlaga in dimenzijsko kakovostno izdelan izdelek.

Pri tovrstnih izdelkih je možen širok spekter kombinacij zunanjskega videza. Odločamo se lahko od najcenejših do najekskluzivnejših izvedb programa. Program je zanimiv tudi zaradi širokih možnosti uporabe kakovostno različnih vrst lesa, in zaradi vgrajevanja dimenzijsko manjših sestavnih delov. V bistvu samo zunanja vidna tanka lamela predstavlja prvovrstno surovino, ki pa jo je možno dobiti iz dimenzijsko manjših sortimentov oziroma celo iz ustreznih lesnih ostankov. Pomembno je le, da je vgrajena surovina zdrava.

Brest-Dumi — izdelki za navtični turizem

V končnem obsegu proizvodnje bi bilo na teh programih zaposleno 219 delavcev. Vsekakor bo treba za načrtovane količine izdelkov vlagati v osnovna sredstva. Projekt naj bi začeli realizirati v prihodnjem letu, seveda če bo »zdržal« vse recenzije. Lokacija za omenjeno proizvodnjo je predvidena v tovarni pohoštvu v Cerknici. V ekološkem pogledu projekt ni sporen.

2. PROJEKT BREST — DUMI

Drugi program pod imenom Brest — DUMI predstavljajo izdelki za navtični turizem. To so pnevmatski čolni, splavi ter rezervoarji za pitno in odpadno vodo. Gre skratka za popolnoma novo dejavnost na Brestu. Partnerja pri ustanovitvi novega podjetja naj bi bila podjetje Dumi, ki prinaša proizvodni program in ustrezna tehnološka znanja ter tržne izsledke o prodajnih

možnostih, in Brest, ki naj bi prispeval ustrezno oskrbljene proizvodne prostore, potrebno delovno silo in nekatere druge proizvodne storitve. Predvidena lokacija za novo podjetje bi bila ena od hal v industrijski coni Podskrajnik, v centralnem skladišču gotovih izdelkov.

Za obvladovanje projektno zastavljenega obsega proizvodnje bi bilo potrebnih 60 delavcev. Brest in partner Dumi sta podpisala pismo o nameri, v katerem so opredeljene obveznosti obeh soustanoviteljev za čimprejšnje konstituiranje novega podjetja. Z vidika potreb trga in obvladovanja proizvodnih znanj je ta program možno zelo hitro realizirati. V ekološkem pogledu projekt ni sporen, saj tehnični in tehnološki dosežki omogočajo hlapljive in prašne emisije spraviti v dovoljene okvire.

3. PROJEKT BREST — ELTECH

Popolnoma nov je tudi projekt Brest — ELTECH. Podobno kot pri projektu Dumi tudi tu-

kaj dva partnerja z začetno soudeležbo ustanovljata novo podjetje. Brest zagotavlja ustrezno oskrbljene proizvodne prostore in delovno silo ter po potrebi druge storitve, partner pa prinaša nov program, tehnološka znanja in tržne možnosti za plasma izdelkov. Gre za program raznih zmesi iz gume, oblog valjev in izdelkov na osnovi polimerov. Tudi ta proizvodnja naj bi bila locirana v eni izmed skladiščnih hal v centralnem skladišču gotovih izdelkov v Podskrajniku. Zaposlili bi 28 delavcev. Oba partnerja sta podpisala pismo o nameri, s katerim sta se dogovorila o nujnih opravilih za pravočasno ustanovitev podjetja. Ekološko projekt ni sporen, saj je podobno kot pri projektu Brest — Dumi znana tehnologija in možnost, da določene prašne in hlapljive emisije spravimo v dovoljene okvire.

Drago Mazij

PE TRGOVINA

V PE Trgovina je zaposlenih 138 delavcev, ki opravljajo naslednje dejavnosti:

— maloprodajna, transportna, skladiščna, špedicijska, servisna in inženiring. Skupni obseg prometa Trgovine naj bi letos znašal okoli 120 milijonov dinarjev.

Trgovina se je dosedaj ukvarjala izključno s prodajo PE Bresta. V letu 1990 pa smo sprejeli usmeritev, da moramo predvsem zadovoljiti potrebe našega kupca in mu ob tem nuditi najbolj kakovostno prodajno, transportno in servisno storitev. Zato smo sklenili, da povečane stopnje dobička ne bomo iskali v zidanju cen in povečevanju marže, temveč nasprotno: poslovali bomo z minimalno maržo, tolikšno, ki nam bo še omogočala pokrivanje fiksnih in variabilnih stroškov, hkrati pa bomo kupcu nudili kakovostno storitev. Na področju storitvenih dejavnosti bomo pospešeno razvijali tiste, ki

omogočajo ustrezno servisiranje začetne prodajne politike.

Pri opremi poslovnih objektov bomo razvijali popolni inženiring. To pomeni, da bomo pospešeno razvijali inženiring ponudbo za opremo pisarn in sicer od končanja obrtniških — gradbenih del pa do prodaje objekta investitorju. Na trgu bomo nastopali samostojno ali pa preko drugih inženiring sistemov. V laboratorijskem inženiringu bomo investitorjem nudili popolno opremo laboratorijev s sodobnim laboratorijskim programom, ki ga proizvaja Brest PE Gaber; program bo dopolnjen s celotno vsebino — opremo laboratorijev.

V letu 1993 načrtujemo v Trgovini tudi večjo investicijo. Na območju severovzhodne Jugoslavije nameravamo odpreti nov salon s površino okrog 300 m². Vrednost te investicije bo okoli 4.200.000,00 dinarjev.

Samo Mihelin

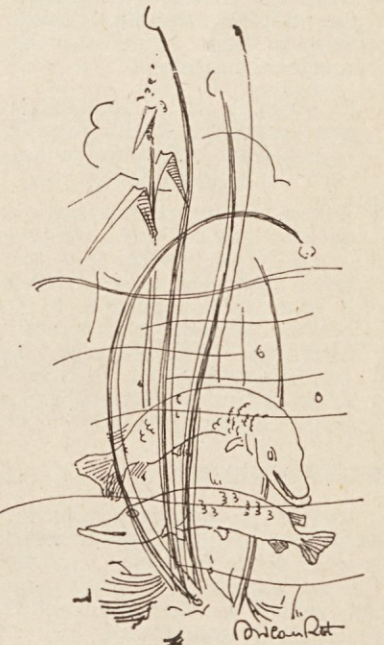
Bodo stanovanja dobila boljšega gospodarja?

Vrsto let je Brest namenjal velika sredstva za nakup stanovanj, s katerimi upravlja Stanovajska skupnost. Stanarine so bile vseskozi prenizke, da bi iz njih izdajali vsaj del amortizacije. Skratka, Brest kot lastnik stanovanj ni imel od njih nobenih dohodkov, pač pa je moral pri večjih adaptacijah prispevati še dodatna sredstva. Stanovajska zakonodaja je bila taka, da smo vrsto stanovanj tudi izgubili, saj je imel stanovalec, ki je imel več kot 10 let delovne dobe in od tega več kot 5 let pri podjetju, pravico ostati v stanovanju tudi če se je zaposlil pri drugem podjetju.

V zadnjem obdobju so se začele spreminjati tudi razmere v stanovnjem gospodarstvu. Sedanja podražitev stanarin za 125 odstotkov kaže, da je odločitev o prehodu na ekonomske stanarine zastavljena resno. Stanovnjaki zakon, ki se sicer že dolgo pripravlja, pa bo skoraj zagotovo ugodnejši za lastnike stanovanj kot za stanovalec.

Že dalj časa razmišljamo, kako bi aktivirali kapital, ki leži mrtev v stanovnjem skladu. Sedaj veljavna zakonodaja dovoljuje prodajo stanovanj pod pogoji, da stanovanje oceni pooblaščen sodni cenilec in da je v pogodbi zapisana klavzula o morebitni revalorizaciji. Stanovanje se lahko proda le stanovalcu, ki v tem stanovanju stanuje. Pogodbo mora potrditi pristojni pravobranilec.

Delavski svet je na eni zadnjih sej sprejel pravilnik, ki opredeljuje možnost odprodaje stanovanj. O tem smo pisemno obvestili vse stanovalec, ki stanujejo v Brestovih stanovanjih, razen tistih ki gradijo stanovajske hiše in bodo stanovanja kmalu izpraznili. Na to našo pobudo se je odzvala več kot polovica stanovalec. S stanovnjako banko smo se dogovorili o možnosti kreditiranja nakupa. Interesente za nakup smo seznanili z vsemi pogoji. Želja za nakup je veliko, v mnogih primerih pa kljub razmeroma ugodnim pogojem stanovalci nimajo dovolj visokih osebnih dohodkov, da bi lahko plačevali anuitete. Zato nekateri iščejo rešitve v tem, da bi kredit odplačevali tudi njihovi najbližji sorodniki, kar je možno.

S prodajo stanovanj bi Brest pridobil sredstva, ki bi, vložena v poslovni proces, prinašala dohodek, stanovalci pa bi se z nakupom rešili plačevanja stanarin. Ne nepomembno pa je tudi to, da bi stanovanja pridobila skrbnega lastnika, saj vemo, da se z osebno lastnino veliko bolje gospodari.

Janez Opeka

Spremembe na delovno - pravnem področju

Z namenom uresničevanja gospodarske reforme, ki se je začela s sprejetjem zveznih ustavnih amandmajev, Zakona o podjetjih ter drugih sistemskih zakonov, je bil sprejet Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja s ciljem uveljanja novih ekonomskih odnosov v Jugoslaviji.

Na osnovi zveznega zakona je bil sprejet republiški Zakon o delovnih razmerjih, ki je konkretiziral nekatere določbe Zveznega zakona, nekatera področja pa je povsem izvirno uredil.

Podrobnejšo ureditev medsebojnih pravic in obveznosti, ki izvirajo iz delovnega razmerja, pa je zakonodajalec prepustil kolektivnim pogodbam. Kolektivne pogodbe so v sodobnih pravnih sistemih zaradi možnosti hitrega spreminjanja in prilagajanja dejanskim potrebam v praksi nepogrešljiv pravni vir. S kolektivno pogodbo, ki jo sklenejo predstavniki delodajalcev in delavcev, se določijo tudi kriteriji in merila za opredeljevanje minimalne višine delavskih plač.

Pri sklepanju kolektivnih pogodb velja naslednji vrstni red:

- na ravni republike Slovenije bo sklenjena splošna kolektivna pogodba, veljavna za vse delavce, ki delajo na območju republike,
- za posamezne dejavnosti bodo lahko sklenjene panožne kolektivne pogodbe,
- v podjetju se lahko sklene kolektivna pogodba podjetja. Le-ta lahko nadomestila splošni akt, ki je v hierarhiji pravnih aktov najnižji, kar pomeni, da ne sme vsebovati manj pravic, kot jih določa kolektivna pogodba.

Zakon o delovnih razmerjih določa za sklenitev splošne kolektivne pogodbe trimesečni rok, za uskladitev splošnih aktov v organizacijah z določbami zakona pa šestmesečni rok. Ker splošna kolektivna pogodba verjetno še nekaj časa ne bo podpisana, bo treba v prehodnem obdobju sprejeti splošni akt. V nadaljevanju opozarjam le na nekatere najpomembnejše novosti republiške in zvezne zakonodaje s področja delovnega razmerja (v nadaljevanju uporabljamo za zvezni in republiški zakon izraz: zakon).

SKLENITEV DELOVNEGA RAZMERJA

1. O sklenitvi delovnega razmerja odloča organ, ki ga določa kolektivna pogodba; v času od vpisa organizacije v sodni register do konstituiranja organov ureja delovno razmerje poslovni organ.
2. Ena od najpomembnejših novosti tega Zakona je pogodba o zaposlitvi, ki jo sklene delavec in organizacija, in v kateri se dogovorita o pravicah in obveznostih za tisto delovno mesto, za katero delavec sklepa delovno razmerje. Če delavec ne podpiše pogodbe o zaposlitvi, se šteje, da delovno razmerje ni nastalo.
3. Zakon ne pozna instituta »z delom pridobljene delovne zmogljivosti«, govori le o strokovni izobrazbi, ki se izkazuje z javno listino, znanju, ki ga delavec pridobi po programih internega izobraževanja in zmožnosti oziroma lastnosti, ki so potrebne za opravljanje posameznega dela.

PRIPRAVNIŠTVO

Novost je uvajanje volonter-skega pripravništva, pri katerem se pripravnik strokovno usposablja za samostojno opravljanje del, vendar ne sklene delovnega razmerja v organizaciji, kjer se za tako delo usposablja.

RAZPOREJANJE DELAVCEV

1. Sklep o razporeditvi delavca na delovno mesto sprejme direktor.
2. Delavec je lahko zaradi nujnih potreb delovnega procesa razporejen na vsako delovno mesto, ki ustreza stopnji njegove izobrazbe.

3. Delavec opravlja delo praviloma v organizaciji, če pa narava dela dopušča, ga lahko opravlja tudi doma.

4. V primeru izjemnih okoliščin (naravne in druge nesreče, pri katerih je ogroženo življenje in zdravje ljudi ali je ogroženo premoženje, reševanje človeških življenj ali zdravja, nenaden kvar surovin ali materiala, ki povzroči popoln ali delen zastoj delovnega procesa in podobno) pa je delavec dolžan opravljati tudi dela na delovnem mestu, ki ne ustreza njegovi izobrazbi.

REŠEVANJE TEHNOLOŠKIH IN EKONOMSKIH PRESEŽKOV

1. Če delavcem zaradi tehnoloških, organizacijskih ali ekonomskih razlogov **začasno** ni mogoče zagotoviti dela, se jim zagotovi:
  - pravica do prekvalifikacije ali dokvalifikacije,
  - pravica do začasne razporeditve v drugo delovno organizacijo,
  - pravica do nadomestila osebnega dohodka za čas čakanja.
2. Če delavcem **trajno** ni mogoče zagotoviti dela se jim zagotovi:
  - sklenitev delovnega razmerja v drugi organizaciji,
  - prekvalifikacija ali dokvalifikacija za delo na drugem delovnem mestu v drugi organizaciji,
  - dokup zavarovalne dobe zaradi uveljavitve pravic do starostne upokojitve, vendar največ do 5 let,
  - enkratno nadomestilo v obliki odpravnine v višini najmanj 24 povprečnih OD,
  - druge pravice.

DELOVNI ČAS

Zakon dopušča možnost delovnega časa, krajšega od 42 ur tedensko, če to zahtevajo oziroma omogočajo ekonomski razlogi.

Možnost delovnega časa, krajšega od 42 ur tedensko, daje zakon tudi tistim delavcem, ki opravljajo posebno težka, naporna in zdravju škodljiva dela.

LETNI DOPUST

1. Zakon določa minimalno trajanje letnega dopusta 18 dni.
2. Delavec, ki iz upravičenih razlogov (bolezen, porodniški dopust) ni mogel izrabiti letnega dopusta, ga lahko izrabi do 30. junija naslednjega leta.

ODGOVORNOST DELAVCEV ZA DELOVNE OBVEZNOSTI

1. Disciplinsko odgovornost ugotavlja poslovodni organ ali disciplinska komisija.

2. Zakon navaja tri disciplinske ukrepe:

- javni opomin.
- denarno kazen,
- prenehanje delovnega razmerja.

Denarna kazen in prenehanje delovnega razmerja se lahko pogojno odložita do največ enega leta.

3. Disciplinska ukrepa javnega opomina in denarne kazni lahko izreče poslovodni organ, disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja pa disciplinska komisija.

PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA

Zakon razlikuje med primeri, ko delavcu preneha delovno razmerje po njegovi volji, in primeri, ko mu preneha delovno razmerje brez njegove volje oziroma soglasja. Poleg doslej znanih razlogov za prenehanje delovnega razmerja brez soglasja delavca zakon upošteva še naslednje primere:

1. Če se ugotovi, da delavec nima znanj in zmožnosti za opravljanje del na delovnem mestu, kamor je bil razporejen, in razporeditve na drugo delovno mesto ne sprejme, ali če takšnega delovnega mesta ni.
2. Če je neopravičeno odsoten z dela 5 zaporednih delovnih dni.
3. Če noče delati na delovnem mestu, na katerega je bil razporejen.
4. Če odkloni razporeditev v drugo organizacijo.
5. Če odkloni ponudbo ene od pravic v smislu reševanja presežkov delavcev.
6. Če se mu zagotovi ena od pravic v smislu reševanja presežkov delavcev.

Izposojena karikatura iz KTL - Ljubljana

KONKURENCNA KLAVZULA

1. Delavec med trajanjem delovnega razmerja ne sme opravljati del, ki sodijo v delovno področje organizacije, če to lahko vpliva na interese organizacije. Delavec, ki ravna v nasprotju s to določbo, stori hujšo kršitev delovnih obveznosti, za kar se lahko izreče disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja.
2. V primeru, če delavcu preneha delovno razmerje po njegovi volji ali krivdi, le-ta dve leti po prenehanju delovnega razmerja ne sme:

— ustanoviti podjetja ali začeti opravljati samostojno dejavnost z enako ali podobno dejavnostjo, kot jo opravlja organizacija,

— skleniti delovno razmerje, pogodbo o delu, pogodbo o avtorskem delu v drugi organizaciji, ki se ukvarja z enako ali podobno dejavnostjo, če bi to za organizacijo pomenilo konkurenco, sicer je odgovoren organizaciji za škodo, ki bi jo zaradi tega utrpela.

Zakonodajca uvaja tudi nekatere terminološke novosti; tako ne pozna več »del in nalog« pač pa govori le o »delovnem mestu«, namesto »razvida del in nalog« govori o »sistemizaciji del« ipd.

Zakon predstavlja pomemben korak k uvajanju trga dela in znanja. Z uvedbo kolektivnih pogodb, pogodb o zaposlitvi, fleksibilnih oblik delovnega razmerja, skrajševanjem delovnega časa, pomeni zakon tudi pomemben korak k približevanju načelom Evropske skupnosti.

Marija Levstek-Zabukovec

Sindikati po novem

6. aprila smo se na prvem kongresu Svobodnih sindikatov Slovenije zbrali delegati, izvoljeni v posameznih sindikalnih okoljih. Na dvodnevem kongresu smo sprejeli naslednje glavne naloge:

- uresničevanje pravic do dela in svobode dela
- pravično plačilo, ki zagotavlja dostojno življenje delavcu in njegovi družini
- človeka vredne delovne in življenjske razmere
- sodelovanje delavcev pri upravljanju
- socialno varnost in višjo kakovost življenja
- pravno varstvo delavcev in sindikalnih zaupnikov.

Na tem kongresu je bila izdana tudi nova sindikalna izkaznica, ki članu zagotavlja naslednje pravice:

- varstvo pravic iz kolektivne pogodbe
- brezplačno pravno pomoč in varstvo
- dodatno izobraževanje in usposabljanje
- posredovanje in pomoč v posredovalnicah dela
- pomoč v sindikalnih hranilnicah in posojilnicah
- solidarnostno pomoč iz sindikalnih skladov
- pomoč iz stavkovnega sklada
- počitnice v objektih sindikalnega turizma
- organizirano ugodno nabavo v trgovskih organizacijah in sindikalnih zadrugah.

Nekatere zadeve, ki so vpisane na sindikalni izkaznici, so že stekle. Tu velja omeniti predvsem pravno pomoč in kolektivno pogodbo (ki je že izdelana v celoti, dogovarjamo se le še za ceno dela). V časopisu DE že deluje borza dela, ki predstavlja možnost novih zaposlitev v Sloveniji. Tudi borza sindikalnega turizma uspešno predstavlja proste počitniške zmogljivosti. Na republiškem svetu so se odločili tudi za ustanovitev sindikalne hranilnice, ki naj bi zadela delovni jesi.

Kot ste seznanjeni, je vključevanje v Svobodne sindikate Slo-

venije prostovoljno, vsak delavec se o tem odloči sam. Na Brestu je po naših podatkih do sedaj pristopilo 1216 delavcev. Treba je povedati, da v PE Gaber doslej ni pristopil še noben delavec.

Na osnovi novega statuta sindikata je predsednika sindikata možno zamenjati kadarkoli, če delavci z njegovim delom niso zadovoljni. V občini Cerknica je ta čas 3165 članov, kar pomeni 65 odstotkov vseh zaposlenih delavcev v občini. V naši republiki pa je do sedaj včlanjenih okrog 420.000 delavcev ali okrog 50 odstotkov vseh zaposlenih.

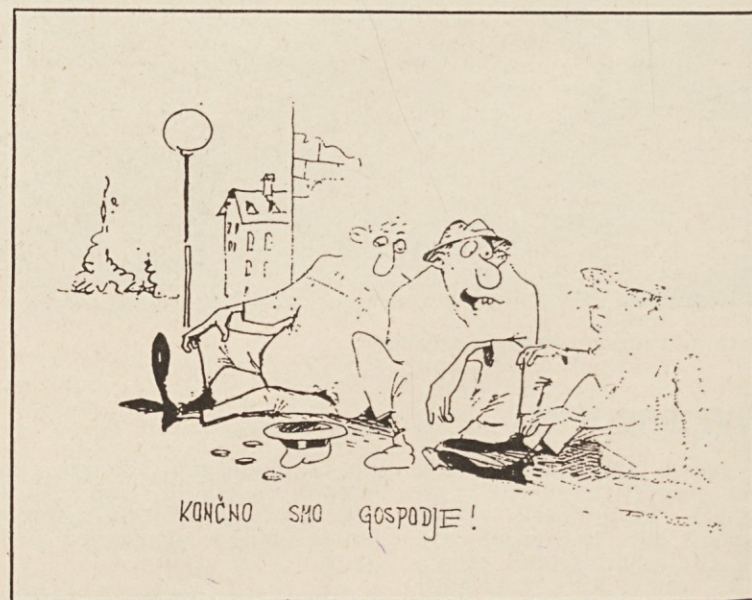
Prihaja čas, ko bo naš svobodni sindikat moral strniti vrste v borbi za podpis kolektivne pogodbe na ravni republike. Republiški svet ZSSS se že več kot štiri mesece pogaja in dogovarja za posamezne določbe v kolektivni pogodbi. Nasprotnik, ki ne želi podpisati tako pomembnega dokumenta, se skriva za novo vlado. Zato naš sindikat zahteva, da se z zakonom, ki naj bi bil sprejet na enem izmed zadnjih zasedanj parlamenta, omogoči takojšen podpis kolektivne pogodbe.

Pri pogajanju za osnovno ceno dela smo za začetno postavko postavili 600 DEM, vendar je po mnogih pogovorih prišlo do spremembe v višini na 440 DEM. To sicer pomeni zmanjšanje, vendar menimo, da je v skladu s trenutnim gospodarskim položajem pri nas.

Treba je povedati, da se s tako kolektivno pogodbo ne strinja tudi Neodvisen sindikat (Tomšič), ki pravzaprav nastopa s strankarskih pozicij Demosa. Po nastopih, ki jih ima v sredstvih obveščanja, ga lahko imenujemo režimski sindikat; pravzaprav se z vsemi silami trudi, da bi razbil Svobodne sindikate Slovenije.

Vse te zdrahe, ki so predvsem politične narave, so lahko zadosten povod za generalni štrajk v Sloveniji, s katerim želimo prepričati vlado in poslovodstva v posameznih okoljih, da gre tokrat zares za preživetje delavskega razreda.

Za občinski svet zveze SSS
Janez Zakrajšek

Izposojena karikatura iz SAVA-KRANJ

Naš najmlajši župan

Janez Okoliš, rojen leta 1961 v Nadlesku v Loški dolini. Samski. Po končani srednji lesni šoli se je zaposlil v Brestu, PE Gaber v Starem trgu. Ob delu je vpisal študij na višji stopnji fakultete za lesarstvo. Nazadnje je opravljal delo vodenje inženiringa v PE Gaber. Po letošnjih prvih povojnih, demokratičnih in večstrankarskih volitvah je za nekatere presenetljivo postal predsednik SOb Cerknica. To funkcijo opravlja profesionalno. Sicer pa je naš Janez — najmlajši župan na Slovenskem — z veseljem pristal na pogovor za Brestov obzornik.

Ce dovoliš, predlagam, da se tikava?

Da. Sicer pa to odločitev vedno prepuščam sogovorniku.

Začniva pogovor nekoliko ne- navadno — brez besede, s katero sicer nagovorimo sogovornika (tovariš ali gospod?). Je že tako, da brez tega ne gre. Delu je trdo, ušesa — kot bi bila okradena... Zato — Janez Okoliš, razčistiiva to zagato že kar na začetku.

Ob tej dilemi se vedno spomnim na misel iz knjige Franca Cerarja Partizan nekoliko drugače, kjer pravi, da je bilo tovarštvo prisotno le ob samem formiranju partizanstva, potem pa je bilo pravega tovarštva hitro konec. Zame je ta naziv prej neprijeten kot ne in lahko rečem, da mi takšno naslavljanje nikoli ni šlo prav v ušesa.

Pri naslavljanju z gospodom se marsikdo nasmija, vendar mislim, da bomo z vrnitvijo poudarka na človekovih moralnih vrednotah in z vrnitvijo trendov svetovne kulture samodejno spoznali pomen teh besed.

Gospod predsednik občine torej! V predvolilni aktivnosti si predsednikoval koaliciji Demosa. Cemu pripisuješ vzroke za tako intenziven razvoj »Slovenske pomladi« tudi v naši občini?

Naj povem, da še vedno predsednikujem Demosu. Moramo se pač sprijazniti s pojavom večstrankarstva in za vedno pozabiti monopol ene in edine stranke. Mislim, da je v naravi človeka, da se svobodno odloča in temu primer- no vključuje v sebi primerna okolja, v katerih bo lahko z zadovoljstvom sproščal oziroma uveljavljal svoje interese.

»Slovenska pomlad« je našo občino dosegla nekoliko pozneje, saj vemo, da so krščanski demokrati ustanovili svoj občinski odbor tik pred začetkom predvolilnih postopkov. Ravno tako je tik pred zdajci nastal cerkniški Demos. Kljub temu, da so predvolilni shodi Demosa lepo uspeli, je bilo na njih čutiti neko zadržanost, ki je bila najbrž odsev strahu pred oblastjo, da bi vse te procese nasilno zatrla (zglede Kosova in nekaterih vzhodnoevropskih držav).

Ali so bili volilni izidi pričakovani in ali je razmerje sil v skupščini realno in kako vpliva na potek razprav in odločitev?

Ce poznamo vzroke za »Slovensko pomlad«, lahko to smiselno prenesemo tudi v našo občino. Razmere v svetu s poudarkom na spremembah v vzhodni Evropi so v veliki meri prisilile slovensko oblast, da

To govorijo zgledi nekaterih sosednjih občin. Ena od alternativ je tudi turizem, ki je v zadnjih letih celo krepko nazadoval.

Kot temelj reševanja vseh problemov pa je treba vse krivice, ki so bile ljudem storjene na tak ali drugačen način, popraviti v kar največji možni meri.

V vladni koaliciji se slišijo govorice o nujnosti zamenjav »rdečih direktorjev«. Ali meniš, da je to zares potrebno?

Verjetno je najprej treba razjasniti izraz »rdeči direktor«. Vemo, da so bile v preteklosti na prvem mestu poudarjene družbeno politične kvalitete kandidatov za vsa vodilna mesta, tako v podjetjih kot v občih upravi. Merilo za izbiro direktorjev mora biti predvsem strokovnost, kar pa žal še vedno ni stalna praksa.

Predsednik SOb Cerknica g. Janez Okoliš

Gospod predsednik! Preidiva na dogajanja v Brestu! Kakšne razsežnosti zavzema, oziroma kaj po tvojem mnenju predstavlja Brest za občino Cerknica kot družbenopolitično skupnost?

Prav gotovo je Brest poleg Kovinoplastike merilo oziroma dejavnik razvoja v občini, saj vemo, da zaposluje velik del zaposlenih v občini. Gledano v celoti je Brest prispeval k razvoju občine, po drugi strani pa so nas monopolisti pripe- ljali v položaj, ko imamo mnogo premalo ustvarjalnosti.

Bil si na predstavitvi projekta PRIZMA na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Kaj meniš o predlagani prenovi Bresta? Ali jo podpiraš in na kakšen način?

Prav gotovo realsocialistični giganti nimajo nobene perspektive v razmerah tržnega gospodarstva. Torej je nujno treba opredeliti lastnino oziroma določiti njenega naslovnika. Seveda obstaja več oblik organiziranja in ena od njih je tudi projekt PRIZMA. Lastništvo seveda ni neposredno podrejeno upravljanju, vendar opozarjam na možnost zlorabe. Razmere pri nas še niso tako trdne za vlaganja tujega kapitala, ki pa bi bil za izvedbo projekta nujen.

Kaj bi bilo poleg navedenega še treba postoriti na Brestu?

Mislim, da brez primerne nagrajevanja predvsem strokovno usposobljenih ljudi še dolgo ne bo rešen kadrovski problem, ki je prisoten in bo v prihodnje še izrazitejši in bolj boleč. Veliko rezerv je gotovo tudi na področju administriranja. S pojavom razvoja informatike bi se ta problem moral reševati. Sicer je to problem naše celotne družbe, vendar mislim, da je na Brestu veliko možnosti za racionalizacijo.

Tvoj mandat je sicer šele v tretjem mesecu — pa vendar občani pričakujejo, da se bo izpolnil vsaj del predvolilnih obljub. Kaj jim lahko ob koncu tega pogovora še obljubiš?

Lahko rečem, da nimam navade obljubljanja stvari, v katere nisem prepričan oziroma

jih ne poznam. Nekdo je izjavil: »Obljubljam vam le delo, in to trdo delo.« Le na ta način bomo v neki prihodnosti prišli na stopnjo razvoja, ki ga tako radi zavidamo zahodnemu svetu.

Gospod predsednik, ali je še kakšno vprašanje, ki ga sicer nisem zastavil, pa bi nanj rad odgovoril?

Teško je na kratko zajeti vso širino, pa bi morda vseeno poudaril pomen informiranja. Ugotavljam, da je v naši občini to področje naravnost mi- zerno, saj nimamo niti svojega občinskega glasila. Tovarniška glasila pa so približno v enakem položaju kot Brestov obzornik. Glede na to dejstvo zelo malo poznamo dogajanje v občini oziroma ga spoznamo zgolj iz »rekla-kazala,« kar pa nemalokrat povzroča vročo kri.

Ivo Štefan

Nov IS SOb Cerknica

Po skoraj treh mesecih »brezvladja« in po več neuspešnih poizkusih smo vendarle tudi v naši občini dobili nov izvršni svet. Potek osrednje točke dnevnega reda tretjega zasedanja skupščine, 12. julija, je, kot se novi demokratični ob začetnih težavah dogaja, presenetil nekatere delegate, pa tudi opazovalce in sprožil številne komentarje občanov Cerknice.

Predsednik skupščine je uvodoma sporočil, da je eden od dveh kandidatov (Franc Dobravec) že po medstrankarski proceduri tik pred zdajci umaknil svojo kandidacijo. Tako je ostala le še kandidatura Petra Kovšca. Da pa bi bila izvolitev predsednika IS SOb Cerknica vendarle demokratična, so delegati neposredno na seji izvedeli še za ime dodatnega kandidata — Petra Hribarja. Opozorila opozicije, da predlagani postopek pomeni kršitev skupščinskega poslovnika, so bila zaman, saj so delegati sprejeli oceno predsedstva skupščine, češ da gre za nujen primer. Po dvakratnem preštevjanju glasov so sprejeli tako dopolnjeni dnevni red.

Peter Hribar je v eno in pol urnem predstavitvenem nagovoru razgrnil svoj program videnja razvoja občine. Ker je trenutno zelo zaposlen (16 ur dnevno) z vodenjem Pletenine v Ljubljani, bo delo predsednika IS opravljal neprofesionalno.

V razpravi so delegati ocenili, da sta oba programa bodočih mandatov dobra in da sta si zelo podobna, zato je od tu naprej šlo le še za načelni spopad mnenj, v katerem je »večina« vztrajala, da je funkcijo predsednika možno opravljati nepro-

fesionalno, »manjšini« pa ni uspelo dokazati, da funkcija zahteva več kot celega človeka.

Po triurni razpravi so izvedli tajno glasovanje. Rezultat: 31 delegatov je glasovalo za Petra Hribarja, 20 delegatov za Petra Kovšco, 2 delegata pa sta oddala neveljavni glasovnici. Zmagal je torej neprofesionalni način vodenja izvršnega sveta.

Slišati je bilo komentarje, da je menda zbor združenega dela glasoval nasprotno od večine. Kdo ve? Pa kaj, ko ima ta zbor komajda tretjino skupne oblasti v skupščini! V delavski državi, ki bo taka menda še naprej, je bil »delavski razred« tudi v dosedanjem režimu udeležen le s tretjino. Pripravlja pa se novo dejanje, saj nove oblasti že načrtujejo odstranitev »delavskega nebodigatreba« v sistemu odločanja. Ali se zares zavedamo, kaj to pomeni?

Delegati so izvolili tudi člane izvršnega sveta. Ker sta si listi obeh kandidatov za mandatarka zelo podobni, lahko sklepamo, da so bili izvoljeni vendarle pravi ljudje, zato ni razlogov za sumničenje in nezaupanje. Novemu izvršnemu svetu pa zaželimo veliko sreče, poguma in seveda dobrih odločitev.

I. Š.

Novoizvoljeni IS SOb Cerknica:

1. PETER HRIBAR — neprofesionalni predsednik,
2. MAKSIMILJAN TURŠIČ — podpredsednik, za varstvo okolja,
3. IVAN LONČAR — član, za gospodarske zadeve,
4. MARIJA ŽGAJNAR — članica, za kmetijstvo in gozdarstvo,
5. ANICA PONIČVAR — članica, za urejanje prostora,
6. IVAN PLOS — član, za družbene prihodke,
7. ANTON POLAK — član, za notranje zadeve,
8. ANTON ZIGMUND — član, za ljudsko obrambo,
9. MIRO LEVAR — zunanji član, za drobno gospodarstvo,
10. SERGEJ TURK — zunanji član, za turizem.

Srečanje borcev

V soboto 30. junija je bilo v restavraciji Bresta v Cerknici tradicionalno srečanje borcev pred njihovim praznikom — 4. julijem. Zbralo se je 70 borcev in bork — upokojevcev Bresta.

Namestnik predsednika poslovnega odbora Zdravko Zabukovec je v pozdravnem nagovoru omenil pomen teh srečanj ter pozval k obojestranski strpnosti — še zlasti mlajši rod, ko nekateri v zadnjem času poizkušajo prevrednotiti pomen narodnoosvobodilne borbe. Ob tem je poudaril, da so po obče človeških merilih vseh časov in vseh sistemov ljudje hvaležni borcem, ki so se uprli okupatorjem svoje domovine. Za nadaljnje skupne uspehe družbe pa je potrebno sožitje in vztrajno delo.

V nadaljevanju so z velikim zanimanjem pa tudi z zaskrbljenostjo prisluhnili razgrnitvi Brestovih sedanjih problemov in načrtov za prenovu podjetja v moderno korporacijo. S tem namenom smo prav v teh dneh predstavili načrt te prenove, ki smo ga poimenovali projekt PRIZMA in je na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani doživel

veliko pozornosti in pozitivnih mnenj gospodarstvenikov, poslovnih partnerjev in drugih obiskovalcev.

Zatem je navzoče v imenu občinskega odbora ZB Cerknica pozdravila Tončka Rusova. Izrazila je zadovoljstvo in hkrati priznanje in zahvalo za vztrajanje na še nadaljnem organiziranju tako prijetnih srečanj. Borce je povabila na veliko skupno prireditev s hrvaškimi borci, ki je, kot smo kasneje izvedeli, tudi lepo uspela. To srečanje je bilo v Tatinski Dragi pri Prezidu — v naši pobrateni obmejni občini Čabar na Hrvaškem.

Srečanje v Cerknici je kulturno obogatilo ubrano petje moškega zbora Tabor iz Cerknice. Po zakuski so v spomin na srečanje kot vedno doslej prejeli knjigo po lastnem izboru in se še dolgo v popoldan pogovarjali. Od nekd se je znašla tudi harmonika in nekateri so celo zaplesali. Ko so se razhajali, so si zaželeli, da se ob letu vnovič snidejo.

I. Štefan

Borci so bili vedno pozorni za dogajanja v Brestu

Fluktuacija kadrov

Poslovna enota	Stanje		I.—VII. 1990		Stanje 1. 7. 1990
	1. 1. 1989	31. 12. 1989	Prišli	Odšli	
POHISTVO	566	461	16	41	436
MASIVA	290	290	6	17	279
ŽAGALNICA	192	172	3	13	162
GABER	139	123	7	6	124
IVERKA	165	157	6	5	158
TAPETNIŠTVO	121	119	7	9	117
STROJEGRADNJA	46	50	11	3	58
JELKA	144	76	9	5	80
MINERALKA	50	46	8	6	48
PRODAJA	213	226	6	95	137
POSLOVODSTVO	183	141	45	20	166
SKUPAJ BREST	2109	1861	124	220	1765
BRESTIN	—	80	5	7	78
SKUPAJ Z BRESTINOM	2109	1941	129	227	1843

Tabela kaže, da se je od 1. januarja 1989 do 1. julija 1990 na Brestu z upoštevanjem Brestina število delavcev zmanjšalo za 266. Glavni vzrok za to je upokojevanje. Samo z dokupom manjkajoče delovne dobe se je v Brestu upokojilo več kot 100 delavcev.

Drugi pomemben vzrok za zmanjševanje števila delavcev pa je v tem, da v večini primerov nismo nadomeščali tistih delavcev, ki so prekinili delovno razmerje zaradi zaposlitve v drugih organizacijah.

Pri podatkih o delavcih, ki so prišli ali odšli v obdobju prvega polletja leta 1990, so upoštevani tudi prehodi iz ene v drugo poslovno enoto znotraj Bresta.

J. Opeka

Referati, koreferati in poslanska vprašanja

Še o visokem obisku

Majski obisk 30 delegatov Zvezne skupščine in dr. Janeza Drnovška na Brestu je že oddaljen dogodek, ki smo ga podrobneje zabeležili v 117. številki Informatorja. Zato tokrat objavljamo le telegrafski zapis, kot dopolnilo slikovnemu gradivu tega dogodka.

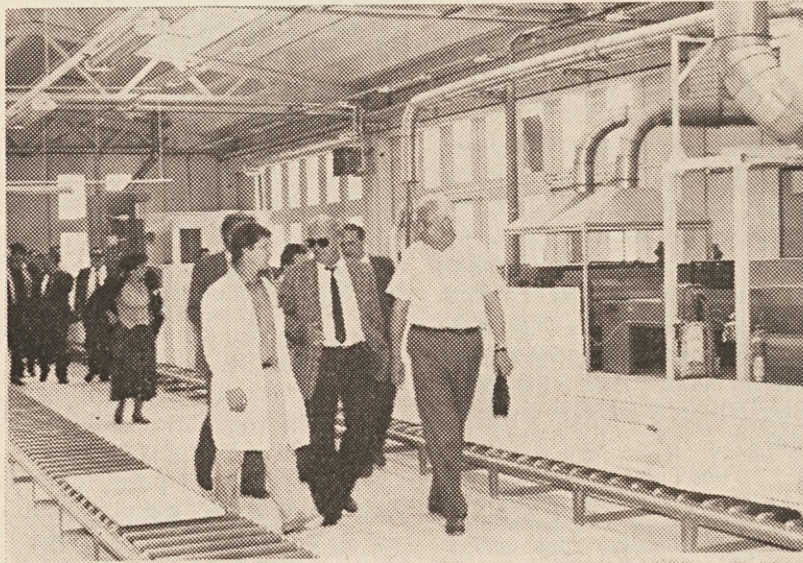
Goste je uvodoma pozdravil namestnik predsednika PO Zdravko Zabukovec, sicer njihov kolega iz skupščinskih klopi. Predsednik PO Darko Lesar pa jim je razgrnil vso problematiko vodenja podjetja v izjemno nestabilnih pogojih gospodarjenja.

Gostje so si z zanimanjem ogledali naš proizvodni program v salonu, zatem pa še preusmerjeno proizvodnjo v PE Jelka, ki uspešno sodeluje s švedsko firmo IKEA.

Popoldne se je kolona gostov preselila h koči v Zelšah, kjer jih je čakal že tradicionalni lovski golaž. Končno se je družbi z zamudo pridružil dr. Janez Drnovšek. Zbrani so se mu zahvalili za njegovo modro državniško vodenje, ko je kljub izrednim napetostim s svojo umirjeno držo ohranjal znosnost sporov med »severom in jugom«. Ker je le dan pred tem praznoval svoj komaj 40. rojstni dan, so mu zbrani voščili še nadaljnjih uspehov.

Daleč pred pravo nočjo se je »naš« Janez, za njim pa tudi naši gostje, namenili k svojim domovom širom Slovenije. Na počitek, ki ga nadvse potrebujejo za nova potovanja. V Beograd...

I. Š.

Delegati si ogledujejo »švedsko« proizvodnjo v PE JELKA

Dr. Janez Drnovšek: Menda niso prišli tudi novinarji!

Ponudba knjižnice

Našo video ponudbo sestavlja 800 filmov vseh zvrsti — drame, komedije, akcije, grozljivke, risanke, dokumentarni, znanstveno-fantastični, erotični filmi...

Vse kasete so originali ali master kopije. Nudimo vse novosti, predvsem pa kakovost. Obiščite nas in dobili boste seznam naših video kaset!

TOP LISTA NAJ FILMOV ZA JUNIJ/JULIJ

1. LOV NA RDEČI OKTOBER — vojni
2. CHRISTIANE F. — drama
3. MOUNTAINS OF THE MOON — pustolovski
4. Return from the river Kwai — vojni
5. The Dream Team — komedija
6. Always — melodrama (Režija Steven Spielberg)
7. Another woman — drama (Režija Woody Allen, igra Mia Farrow)
8. Ciccolina — erotika
9. Back to the future III — znanstvena fantastika
10. The Best of Martial Arts — kung fu (Bruce Lee)

POSEBNA

KASETNA PONUDBA:

1. Začetna šola kitare
2. Jane Fonda — aerobika
3. Raquel Welch — aerobika

Počitnice. Vsak jih preživlja po svoje. Marsikdo zaide v našo knjižnico z željo, da mu izberemo počitniško branje. Knjiga. Tih, zvest sopotnik naših vsakdanjih dni.

Mladi bralci so že nekaj časa zvesti bralci dogodivščin petih prijateljev v knjigah najbolj brane mladinske pisateljice Enid Blyton. Ela Peroci vabi najmlajše: PRISEDATE K MOJI MIZICI, Berta Golob pa malo večje med svoje spomine učiteljevanja, ki jih je shranila med ŠOLSKE RAZGLEDNICE, Rafik Schami ponuja DLAN POLNO ZVEZD. Slednje lahko mladi poiščejo skoraj v vsaki knjigi, saj je vsaka zase neponovljiv biser.

Zrelejši bralci bodo morda z zanimanjem prebrali knjigo OKO DUHA, ki nam približa vprašanja duše, zavesti, samozavedanja, duha, lahko pa se seznanijo s svetovno znano KRATKO ZGODOVINO ČASA. Vanjo sodijo tudi RDEČI HORIZONTI, ki jih je napisal nekdanji šef DIE, romunske obveščevalne službe za tujino in najbližji Ceausescov svetovalec, Ion Mihai Pacepa. Počitnice na meji resničnega. Tu je že prva knjiga iz zbirke ČAROVNICE, VEDEŽEVALKE, AL KIMISTI.

Dopust. Preden gremo od doma, poskrbimo za svoje rože. LONČNICE IN LISTNATE RASTLINE nam bodo za skrb hvaležne. Poskusimo se poglobiti v resnice in zmote o vedenju psov in mačk. ZAKAJ PES MAHA Z REPOM, ZAKAJ MAČKA PREDE? Razumeti štirinožnega prijatelja je včasih težko. In kako razumemo Kranjca? Dolgan in Hladnik sta ugotovila: FUK JE KRANJCEM V KRATEK ČAS. Ludlum se raje spušča v PARSIFALOV MOZAIK, John Jake pa pravi NEBESA IN PEKEL, ki pomenita tretji, zaključni roman trilogije Sever in jug. V ZDA so že posneli nadaljevanje. Victoriji Holt sta všeč GRAJSKI GOSPOD in INDIJSKA PAHLJAČA, Danielli Steel pa ZOYA in LORD PIŠEK (Wallace).

Počitnice. Marsikdo bo ob koncu pogrešal IZGINULI MILIJON (E. Wallace), pri iskanju le-tega mu bomo ponudili DNEVNIK LOPOVA (J. Genet).

Usoda je v vaših rokah, čeprav lahko pokukate v VELIKI NOSTRADAMUSOV HOROSKOP.

Andželka Pogorilič
Anita Leskovec

20 leti pred ~~20~~ leti GLASILO KOLEKTIVA

RAZSTAVA V MOSKVI

V času od 18. julija do 9. avgusta je bila v Moskvi splošna razstava gospodarskih dosežkov Jugoslavije, ki naj bi ruskomu človeku prikazala sedanje rezultate, možnosti in napredek jugoslovanske industrije.

Na razstavnem prostoru Slovenijalesa so prikazali svoje izdelke Novoles iz Novega mesta, idrijska tovarna pohištva, Liko iz Vrhnike, Meblo iz Nove Gorice, Gaber iz Starega trga, Elan iz Begunj in seveda Brest.

Prav presenetljivo je, kakšno veliko zanimanje je vzbudila naša razstava. Reka ljudi se je zbirala v jugoslovanski paviljon od jutra do večera.

Prav nič ne pretiram, ko beležim, da so največje zanimanje in odobravanje poželi naša Florida in Living ter Gabrova kuhinja. Florida predvsem zaradi praktičnosti z izvlečenim ležiščem, Living pa zaradi estetskega videza in obdelave v visokem lesku, ki je pri Rusih še vedno zelo v čislih.

NAMESTO DVEH — ENA ŽAGA

V našem podjetju smo kmalu spoznali, da je koncentracija žagarske proizvodnje nujno potrebna. Zato smo se odločili za postopno ukinjanje žagarskih obratov in koncentracijo žagarske proizvodnje. Od prejšnjih sedmih žagarskih obratov sta do nedavnega obratovala še dva, Bazenska žaga v Cerknici in Marof v Starem trgu. Proti koncu lanskega leta pa s je pojavilo vprašanje o obratovanju žage v Cerknici.

Tudi žaga na Marofu je tehnološko nepopolna, vendar pa organizacijsko mnogo bolj izpopolnjena, kar se močno odraža na stroških dela po enoti proizvoda. Za modernizacijo proizvodnje bo potrebno tudi na Marofu vložiti dodatna sredstva. V obeh primerih ne smemo biti tako nesmotrni, ker je letni gravitacijski etat premajhen za delovanje dveh tako moderniziranih žag. Zato smo se odločili, da žago v Cerknici ukinemo.

PRVI STROJI IBM

Sredi julija so pripeljali na BREST prve stroje IBM za naš elektronski računski center. Stroje so izdelali v IBM tovarni v Angliji.

Dobili smo prve luknjače kartic in sicer dva numerična in enega alfanumeričnega. Poleg luknjačev smo dobili tudi dve verificirki za kontrolo že izluknjanih kartic.

Z luknjači kartic prenašamo podatke z izvornih dokumentov na kartice, ki kasneje služijo za obdelavo na sistemu. Numerična luknjača imata tastaturo z dvanajstim znaki. Z njo je mogoče luknjati na kartice razne številčne podatke.

Na prvih IBM strojih smo že začeli delati, na rezultate pa bo treba še nekoliko počakati, dokler ne dobimo še preostalih strojev iz celotne konfiguracije elektronsko-računskega centra.

KONGRES SAMOUPRAVLJALCEV

Centralni delavski svet Bresta je na 155. redni seji dne 8. 7. 1970 izvolil Mazij ing. Draga za delegata na drugem kongresu samoupravljalcev spomladi v Sarajevu na predlog razširjene seje koordinacijskega odbora sindikatov, sekretariata osnovne organizacije ZKS, aktivna ZMS in mandatne komisije pri centralnem delavskem svetu.

Se to poletje bo izvoljen tudi drugi kandidat iz naše občine. Njega bodo volili predstavniki samoupravnih organov iz 17 delovnih organizacij in predstavniki družbeno političnih organizacij po predhodnih razpravah v delavskih svetih in forumih v podjetjih in družbeno političnih organizacijah.

DOLGOLETNA ŽELJA

Pisali smo že, da so letos povsem realne možnosti, da bi cestno omrežje v Cerknici in nekatere druge lokalne — občinske ceste popliti z asfaltno prevleko. Ta dolgoletna želja se bo Cerkničanom končno izpolnila. Po programu bi morali letos nekako do oktobra asfaltirati naslednje ceste:

Gerbičevo, del Notranjske ceste, Tabor, ceste po Vidmu in Peščenek. Z ureditvijo teh cest bo Cerknica precej spremenila svojo podobo, čeprav bo ostalo še nekaj cest, ki jih bo treba urediti pozneje.

Dela bodo financirana z najetjem kredita 150 milijonov dinarjev, razliko 30 milijonov dinarjev pa bodo prispevali krajevni organi. Kredit 118 milijonov dinarjev bosta odplačala Brest in Krajevna skupnost v Cerknici v razmerju 2:1. Ostalih 60 milijonov dinarjev pa bosta odplačala Kovinoplastika Lož in krajevna skupnost v Starem trgu.

PRVI DISCO KLUB

Sodelavec RTV Ljubljana domačin Bogdan Mikše je skupaj s Trgovskim gostinskim podjetjem »Škocjan« Rakek in vodstvom hotela v Rakovem Škocjanu ustrezno opremil in organiziral disco klub v kletnih prostorih zgradbe, tam, kjer je bil nekoč barski program.

Disco klub v Rakovem Škocjanu sem obiskal v petek, 17. julija. Vstopnini ob vratih se jasno nisem mogel izogniti. Prostor je bil poln, na plesišču se je sukalo nekaj parov, na katere so padali prameni svetlobe najrazličnejših barvnih odtenkov in jakosti.

Disco klub v Rakovem Škocjanu je novost in osvežitev za mladino, ki prihaja tjakaj od blizu in daleč. Njegov obstoj je sam po sebi nedvomno pozitiven, žal pa ne moremo biti zadovoljni, če se mladina opija...

SLIŠALI SMO...

V naši občini je registriranih kar 2040 motornih vozil. Od tega jih je 270 osebnih, 90 tovornih, 30 traktorjev in 1300 mopedov. Ni čudno, da imamo toliko mehaničnih delavnic...

Osebn standard v naši občini ni kar tako. Tudi po tem kriteriju nas uvrščajo med srednje razvite slovenske občine. Preračunano v ameriške dolarje znaša letni dohodek 907 dolarjev na prebivalca.

V Begunjah nad Cerknico se ne nameravajo zadržati v cestnem prahu. Čeprav so že zdavnaj obupali ob čakanju širše družbene pomoči, prišče niso vrgli v koruzo. Zbirali bodo prostovoljne prispevke. Ženina na eni izmed zadnjih ženitev so s šrangom prisilili za pomoč pri asfaltiranju. Spodbudno in izvirno, ni kaj reči.

Družbeni center se trudi

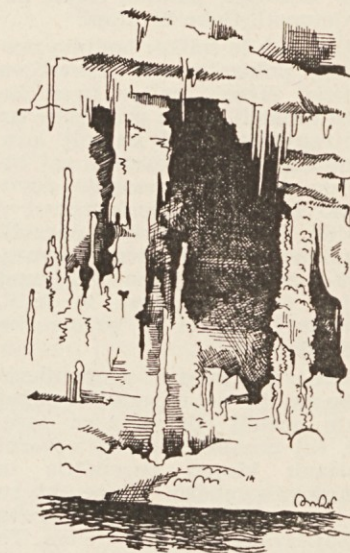
Knjižnica Jožeta Udoviča, kino, Muzej ljudske revolucije v Ložu in Zveza kulturnih organizacij smo skupaj povezani že tretje leto. Od vsega začetka imamo finančne težave, toda kljub temu smo uspeli rešiti nekaj najnujnejših obveznosti.

Zaradi pogojne matičnosti knjižnice do leta 1990 smo morali razširiti prostore in uvesti delo z računalnikom. Veseli smo, da imamo boljše pogoje za delo in da obiskovalcem lahko nudimo strokovnejšo storitev. Čitalnica je prostornejša, svetlejša, dostop do časopisja je lažji. Kogarkoli zanimajo sveže informacije, dnevni dogodki, strokovni članki, lahko svoje znanje poglobi v 42-ih naslovih različnih časopisov in revij. Bralna kultura je še vedno bolj skromna, toda najbrž bodo s preureditvijo prostorov informacije lažje prišle do uporabnikov.

ljudem, pa tudi na strokovnem in svetovalnem področju so vezi postale trdnije. S tem uresničujemo poslanstvo naših knjižničnih storitev, med katere spada tudi povezovanje s šolskimi knjižnicami v občini. Pri tem imamo še veliko odprtih možnosti, kajti nekatere vezi so še zelo šibke.

Največja podružnica je knjižnica v Starem trgu, ki obsega preko 7000 knjižničnih enot. Tudi tu nam je uspelo pridobiti nove prostore, pri čemer nam je znatno pomagala Kovinoplastika Lož. Knjižnico smo s pomočjo starotrških šolarjev preselili v stavbo krajevne skupnosti. V knjižnici dvakrat tedensko izposoja knjižničarka iz naše matične knjižnice. Zaenkrat so knjige dostopne ob ponedeljkih od 14. do 18. ure in ob sredah od 13. do 15. ure, vendar bo treba urnik razširiti, še posebno ob

otroci (tudi tisti, ki niso člani knjižnice) lahko pišejo na naslov Knjižnica Jožeta Udoviča, Partizanska 9, Cerknica, mladi bralci iz Starega trga pa na naslov Knjižnica Stari trg, Cesta No-

trajnskega odreda 14, Stari trg. Zrebanje prispelih počitniških razglednic bo 5. septembra ob 13. uri v obeh knjižnicah. V Cerknici bomo izžrebali 20, v Starem trgu pa 10 knjižnih nagrad, zato se sodelujoči ne smejo pozabiti podpisati z imenom in priimkom.

Na koncu naj omenimo še počitniški program koncertov, ki bodo v Zelški cerkvi, letos že osemnajstič zapored. Tokrat nekoliko drugače. Glasba, ki bo letos predstavljena, je v sozvočju s časom, v katerem je cerkev nastala (17. stoletje). Enkrat na mesec, od junija do septembra, bomo prisluhnili najpomembnejšim glasbenim oblikam te dobe (motet, madrigal, sonata...), najznačilnejšim instrumentom (lutnja, kljunasta flavta, čembalo, violončelo...), spoznali dela J. P. Gallusa, T. Morleya F. da Milana, G. Pulitija, J. S. Bacha, G. P. Telemanna...

23. junija smo se prvič zbrali ob skupini AVE in uživali ob vseh zvokih, ki nam jih je poklonila.

Program za druge večere pa je naslednji:

20. julija je nastopila zagrebska vokalno-instrumentalna skupina z renesančno glasbo (Universitas studiorum zagrebiensis).

10. avgusta ob 20.30 se nam bo predstavil ansambel za staro glasbo 415 International — mednarodna zasedba K. Ramovš, Fal-di, Adel, Fritsch.

14. septembra ob 20. uri bomo prisluhnili glasbi 16. in 17. stoletja za glas in lutnjo: M. Trček — tenor, B. Sinigoj — lutnja.

21. septembra ob 20. uri se nam bo predstavil kvartet Glasbene šole F. Gerbiča iz Cerknice s samostojnim koncertom.

Vabimo vas, da se pridružite sproščujočim bogatim užitkom, ki jih privabljajo mojstri glasbe.

V naslednji številki Brestovega Obzornika se bomo potrudili predstaviti še z ostalimi dejavnostmi.

Anita Leskovec

PE MASIVA — standardni program in nove ideje

Pomembnejše mesto so dobile tudi video kasete. Izbira je bogata, saj so med 800 kakovostno posnetimi kasetami zastopane vse vrste filma: drama, komedija, western, erotika, znanstvena fantastika, akcija, grozljivka, risanke, vojni, pustolovski, zgodovinski, glasbeni, dokumentarni in mladinski filmi. S tridesetimi dinarji za vedno postanete član »našega kluba« in si po želji izbirate filme, ki vas zanimajo. Dnevna izposoja za kaseto stane osem din, weekend paket od petka do ponedeljka se šteje kot en dan, poleg tega pa vam damo ob treh izbranih kasetah četrto zastonj.

Brestov inženiring bo tržil laboratorijsko opremo

Poleg naše centralne, matične knjižnice imamo še tri podružnične enote. V Žilcah enkrat tedensko knjige izposoja volonterka, v Novi vasi pa smo se ob 8. februarju povezali z osnovnošolsko knjižnico OŠ Tone Šraj-Aljoša. S pomočjo učencev smo knjige iz našega izposojevalnega prostora prenesli v šolsko knjižnico, tako da so dostopnejše bloškim

mo izžrebali tri knjige, vendar bomo ob velikem odzivu število nagrad povečali.

Trudimo se, da bi bilo sodelovanje med knjižnicami čim trdnije, zato v zadnjem letu akcije izpeljujemo v obeh knjižnicah hkrati. Med počitnicami šolarje vabimo, da se odzovejo akciji, ki smo jo poimenovali »POČITNIŠKI POZDRAV«. Vsi

Varujmo se gob in klopov!

Zaradi izjemne aktualnosti v poletnem in bližnjem jesenskem času, ko so gozdovi in gmajne polni lovcev, gobarjev in drugih obiskovalcev je dobrodošlo opozorilo, da prav tam poleg dobrin in drugih užtkov na nas preži nadležne, pa tudi hujše neprijetnosti. Gobe in klopi.

O gobah le toliko: bodimo previdni, pobirajmo le zanesljivo užitne! Hkrati pa so pred časom objavili, da so prav gobe na Notranjskem med najbolj kontaminiranimi v Sloveniji, saj tudi do desekrat presega dovoljeno količino radioaktivnosti v živilih. Ker so meritve opravili strokovnjaki, gre temu opozorilo verjeti. Verjetno jih bomo kljub vsemu nabirali in jedli, vendar odslej le za gurmansko pokušino.

Več pozornosti namenjamo klopom, ki so v zadnjih nekaj letih postali sila nevaren parazit, saj prenašajo dokaj nevarni bolezni: klopni encefalitis in lymsko boreliozo. Klope, ki so se nam zarili v kožo, je treba takoj izvleči skupaj z rilcem. To nam laže uspe, če klopa prej omamimo z etrom ali namažemo z oljem. Proti klopnemu encefalitisu se lahko damo cepiti, kar je treba opraviti pozimi (dvakratna vakcinacija od oktobra do marca).

Iz klopovega jajčeca se izleže ličinka, še nepopolno razvit parazit s tremi pari nog in brez spolnih organov. Ličinka se prisesa na hladnokrvne (kuščarje, kače) ali toplokrvne živali (drobni sesalci in ptice) ter se napije krvi. Čez nekaj dni odpade z »gostitelja« in se levi. Po nekaj levitvah dobi četrti par nog in spolno dozori. Nato se pari.

Po oploditvi zleze samica na vejo grma ali drevesa, od koder se spusti na mimoidočo žival ali človeka. Klop je sicer slep, vendar najde pot na svojo prežo s pomočjo kože, ki je občutljiva na svetlobo. Vonj po masleni kislini, ki uhaja iz kožnih žlez

sesalcev, signalizira parazitu, kdaj se je treba vreči na gostitelja. Če pade na toplo, kar zana s finim čutom za toploto, si poišče mesto brez dlak, kjer se zarije v kožno tkivo. Za klopa je velika sreča, če mu to uspe, saj večkrat zgreši gostitelja in mora ponovno na prežo. Toda klop je potrpežljiv, saj brez hrane preživi tudi desetletje. Klop posesa od 0,5 do 2,0 ml krvi. Ta izdatna krvava gostija je zanj tudi zadnja, samici namreč ne preostane nič drugega, kot da se spusti na tla, kjer odloži svojih 2.000 do 18.000 jajčec in pogine.

Če klop med svojim razvojem prejme s posesano krvjo gozdnih ali poljskih miši virus meningoencefalitisa, ga lahko prenese na človeka. Prizadeti ljudje (teh je v Sloveniji na leto med 200 in 300) zbolijo 10 do 18 dni po vbodu. Bolnik dobi visoko vročino, glavobol, bruha, ima trebušne bolečine in togost ali celo krče v zatilju. Zdravljenje je dolgotrajno, bolezen neredko zapusti posledice.

Druga nevarna bolezen, ki jo prenašajo klopi, je lymška boreliosa. Povzročila jo bakterija Borelia burgdorferi, ki se zadržuje v gozdnih ali poljskih miših ter drugih sesalcih. Okuženi človek opazi 4 do 25 dni po vbodu rdečo pego, ki se širi. Sredina pege nato obledi, tako da nastane rdeč obroč, ki lahko doseže premer tudi do 50 cm. Ob tem se pogosto pojavi vnetje bezgavk, vročina in bolečine v okončinah. Sledijo znaki znatne prizadetosti srca in živčevja. Prizadeti lahko ozdravi brez zdravljenja ali pa postane kronični bolnik in nosilec infekcije z znaki sklepne vnetja, srčnih in živčnih motenj. V nekaj odstotkih primerov bolezen pripelje do invalidnosti. Ob prvem sumu na lymško boreliozo je nujen obisk pri zdravniku, saj je zdravljenje z antibiotiki uspešno le v prvem obdobju bolezni.

I. Š. in T. V.

Kegljaške novice

Kegljaška ekipa KK BREST je uspešno končala letošnje tekmovalje v 1. slovenski ligi. Zasedla je odlično drugo mesto.

KONČNI VRSTNI RED:

1. DONIT
2. BREST
3. PROLETAREC
4. TEKSTINA
5. SLOVAN
6. TRIGLAV
7. HIDRO
8. SCT
9. EMO
10. RADENSKA

Medvode	30 točk
Cerknica	26 točk
Zagorje	26 točk
Ajdovščina	20 točk
Ljubljana	16 točk
Kranj	14 točk
Medvode	14 točk
Ljubljana	12 točk
Celje	12 točk
Murska Sobota	8 točk

Uspešno je nastopala tudi mladinska ekipa, ki je med sedmimi ekipami zasedla tretje mesto.

Na republiškem prvenstvu za posameznike so prvič v letošnji sezoni nastopili tudi pionirji in pionirke ter dosegli odlične rezultate. Pri pionirkah je bila Nataša Žnidaršič prva, Katja Meden tretja in Simona Svet četrta. Pri pionirjih je bil v mlajši skupini Milan Založnik prvi in Mitja Gornik drugi, v starejši

skupini pa Davor Meden prvi, Matej Urbas tretji in Jani Žnidaršič četrta. Poleg tekmovalj, ki jih je organizirala KZ Slovenije, je KK

BREST organiziral tudi občinsko ligo v kegljanju s 14 sodelujočimi rekreativnimi ekipami iz cele občine, ter občinsko prvenstvo posameznikov v 6 kategorijah, na katerem je nastopilo 136 tekmovalcev.

Kljub kegljaško mrtvi sezoni pa kegljači v poletnih mesecih ne počivajo, saj hitijo s pridobivanjem sredstev za naslednjo tekmovalno sezono in obnovo tekmovalnega dela kegljišča.

Franc Gornik

Strelske novice

Ob ponovnem izidu Brestovega Obzornika objavljamo važnejše novice, ki bi bile objavljene prej, pa niso bile, ker glasilo ni izhajalo.

Morda niste vedeli...

— da je bil Damjan Kandare, mladinec strelske družine BREST, proglašen za najboljšega mladince v Sloveniji za leto 1989

— da je strelska družina BREST dosegla norme in ima po kategorizaciji »športnika mednarodnega razreda, mladince Damjana Kandareta in »perspektivne športnike« mladinko Sašo Istenič, mladince Davida Isteniča in pionirja Sebastijana Žnidaršiča.

— da je SD BREST stala na najvišji stopnički petkrat v letu 1989

— da ima SD BREST ali njeni člani še vedno državne in republiške rekorde

— državni — Saša Istenič z MK puško
3 × 10 = 253 krogov

— republiški — Damjan Kandare z zračno puško (standard) — mladinci = 576 krogov

— pionirke z MK puško
3 × 10 ekipno = 663 krog.

— pionirke z MK puško
30 leže ekipno = 718 krog.

REPUBLIŠKA PRVENSTVA Z ZRAČNO PUŠKO

Pionirji so se z zračno puško serijske izdelave za republiške naslove potegovali v Hrastniku. Nastopilo je 31 ekip in preko 120 posameznikov.

Rezultati:

1. SD Jovo Jurkovič
— 517 krogov

2. SD BREST
— 510 krogov

3. SD JUTEKS
— 509 krogov

Posamezno:

1. Andrej Pasarič
— 181 krogov — VECER

2. Franc Škrubelj
— 179 krogov — ZALOG

3. Sebastijan Žnidaršič
— 177 krogov — BREST

Republiškega prvenstva šolskih športnih društev — ŠSD, ki je bilo v Kranju, se je na osnovi najboljših regijskih tekmovalj lahko udeležilo 60 najboljših pionirjev in 40 pionirk.

Rezultati:

1. ŠSD Slovenske Konjice
— 512 krogov

2. ŠSD CERKNICA
— 508 krogov

3. ŠSD TRBOVLJE
— 506 krogov

Posamezno:

1. Sebastijan Žnidaršič
— 181 krogov — CERKNICA

2. Boštjan Gorišek
— 178 krogov — Trbovlje

3. Ciril Kaluža
— 178 krogov — Pivka

DRŽAVNA PRVENSTVA Z ZRAČNO PUŠKO

Državnega prvenstva v streljanju z zračno puško za pionirje, ki je bilo v Zenici, so se na osnovi doseženih rezultatov in norm udeležili pionirji SD Brest. V zelo močni konkurenci se je z 12. mestom in 179 krogi najbolje odrezal Sebastijan Žnidaršič.

Državno prvenstvo za mladince pa je bilo v Smederevu, kjer je nastopil Damjan Kandare in se vrnil z bronasto kolajno.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO Z MALOKALIBRSKO PUŠKO

Pionirji cerkniškega BRESTA so nastopili v Kranju na republiškem prvenstvu z malokalibrsko puško v disciplinah 30 leže in trostavu (leže, stoje, kleče) 3 × 10. Rezultati so bili zelo vzpodbudni, saj je SD BREST osvojila štiri naslove.

Za državno prvenstvo pa je normo dosegel Sebastijan Žnidaršič.

Rezultati:

Trostav 3 × 10 ekipno:

1. SD BREST
— 592 krogov

2. SD D. POZENEL
— 563 krogov

3. SD JUTEKS
— 553 krogov

Posamezno:

1. Sebastijan Žnidaršič
— 237 krogov — BREST

2. Meho Durakovič
— 219 krogov — VELENJE

3. Dejan Matak
— 211 krogov — D. POZENEL

30 leže ekipno:

1. SD JUTEKS
— 680 krogov

2. SD BREST
— 677 krogov

3. D. POZENEL
— 665 krogov

Posamezno:

1. Dejan Matak
— 250 krogov — D. POZENEL

2. Urban Vitez
— 245 krogov — KRANJ

3. Sebastijan Žnidaršič
— 243 krogov — BREST

REPUBLIŠKO PRVENSTVO Z VOJAŠKIM OROŽJEM

V organizaciji ZTKO Maribor je bilo na strelišču Radvanje organizirano republiško prvenstvo z vojaško puško M 48 in polavtomatsko puško. BREST je nastopil v obeh disciplinah in v več kategorijah. Nekateri posamezniki (Matičič, Kandare, Žnidaršič, Mahne) so dosegli norme za nastop na državnem prvenstvu, vendar bo nastop odvisen od finančne pomoči gospodarstva.

Rezultati:

VOJAŠKA PUŠKA M 48

1. Mladen Melanšek
— 184 krogov — JUTEKS

2. Janez Matičič
— 183 krogov — BREST

3. Justi Smrkolj
— 182 krogov — JUTEKS

POLAVTOMATSKA PUŠKA

Člani:

1. SD AUGUST MAJERIC
— 707 krogov

2. SD VEČER
— 705 krogov

3. SD BREST
— 686 krogov

Mladinci ekipno:

1. SD BREST —
— 702 kroga

Posamezno:

1. Damjan Kandare
— 243 krogov — BREST

2. Sebastijan Žnidaršič
— 242 krogov — BREST

3. Andrej Pasarič
— 227 krogov — VEČER

Med mladinkami je zmagala Saša Istenič z 220 krogi.

Franc Mahne

Jadra smo napeli

Ste že letovali?

Konec julija sezona letovanja doživi svoj vrhunec. Škoda, da so nenormalno dolge junijske ohladitve povzročile manjši odziv za letovanje v predsezoni. Letos opažamo zmanjšanje števila gostov — zlasti inozemskih, čeprav so pogoji, če seveda odmislimo draginjo, v primerjavi s prejšnjimi leti boljši: popravila se je oskrba s pitno vodo, večje presenečenje pa so alge, ki kljub zanesljivim napovedim vendarle še niso »zacvetele«. Prav zaradi te pretnje je opazna selitev letovalcev na jug — zlasti na otoka Pag in Rab, kjer doslej niso zabeležili teh neprijetnosti.

Naši delavci letujejo v trinajstih kampih (otoki, Kvarnerski zaliv, Istra in termalna letovišča), kar predstavlja ponudbo za vsakogaršnji okus. V naši ponudbi so le počitniške prikoliče, ki smo jih v vseh teh letih vse premalo očevali, tako, da nam kljub vsakoletnem in dragem vzdrževanju proti zmanjšanje zmogljivosti že v prihodnjih letih. Zato so občasna negodovanja letovalcev zaradi stanja prikolic večkrat upravičena, čeprav to način letovanja (cene, plačilo v treh obrokih) omogoča, da se lahko na morje odpravljajo tudi družine s tanjšimi žepi, če le nimajo v tem času domačih opravil (krompir, košnja...).

Letos se je za letovanje prijavi vilo 340 družin. Največ zanimanja je za Čatež, kjer bo v treh prikolicah letovalo kar 50 družin.

Vremenarji napovedujejo dolgo in lepo posezono (september). Zato razmislite in se čimprej prigrasite za nekaj prostih mest, ki so v tem obdobju še na voljo. Cene v posezoni so od 80 do 100 dinarjev za prikolico na dan. To povabilo je namenjeno seveda tudi našim upokojevcem.

I. Š.

BRESTOV OBZORNİK — glasilo delavcev podjetja BREST Cerknica, p. o.

Izhaja tromesečno v nakladi 2.800 izvodov.

Glavni in odgovorni urednik: Ivo ŠTEFAN. Uredniški odbor: Miran PETAN, Franc GORNIK, Peter MELE, Janez OPEKA, Jože KOROŠEC, Zdravko ZABUKOVEC, Vili FRIM, Andrej VIVOD, Hedvika MELE, Hermina MALIŠ, Jožica SKERL, Franc MELE, Anton OBREZA.

Foto: Jože SKERLJ.

Predsednik odbora za obveščanje: Vili FRIM.

Tisk: Železniška tiskarna v Ljubljani.

Glasilo je brezplačno za člane kolektiva in upokojevcem in je po sklepu Sekretariata RS za informiranje (št. 421-1/72 z dne 24. oktobra 1974) oproščeno temeljnega davka.

Drvo, ki se ne vda...